ЗВЯЗДА

24 чэрвеня 1998 г. серада, № 129 (23480)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● кошт 3000 рублёў

КРЫМІНАЛ

Арыштаваны яшчэ адзін Васіль Лявонаў

Аднак, па інфармацыі следства, гэты чалавек не мае ніякіх адносінаў да былога міністра сельскай гаспадаркі і яго сям'і.

Днямі арыштаваны 44-гадовы Васіль Лявонаў працаваў дырэктарам саўгаса «Круча» Круглянскага раёна Магілёўскай вобласці. У мінулую нядзелю пракурор вобласці даў санкцыю на яго арышт. Ужо прад'яўлена абвінавачанне ў крадзяжы ў буйных памерах.

У Магілёўскім абласным УУС па гэтай справе створана аператыўна-следчая група, якая працягне расследаванне злоўжыванняў.

Ілона ІВАНОВА.

У Бабруйску вынесены прыгавор злачыннай групе, якая дзейнічала на Беларускім шынным камбінаце

У народным судзе Першамайскага раёна горада Бабруйска закончыўся разбор па справе крадзяжоў на камбінаце «Белшына», па якой праходзілі 17 чалавек.

Не ўсе 17 асуджаных працавалі на шынным камбінаце. Асноўныя завадатары крадзяжу былі два прадпрымальнікі-армяніны, якія прапанавалі спачатку двайм знаёмым рабочым «Белшыны» арганізаваць выгадную справу: нелегальна вывозіць з камбіната каўчук (гатовыя вырабы — толькі малая частка ад усяго скрадзенага) і збываць дармавы тавар на абутковыя фабрыкі. Да гэтага былі падключаны не толькі рабочыя «Белшыны», але і інжынерна-тэхнічныя работнікі сярэдняга звяна. Крадзяжы ўчыняліся на працягу 1996—97 гадоў, у тагачасных цэнах агульная сума ўсіх страт склала звыш мільярда рублёў.

Большасці злодзеяў па рашэнню суда прыйдзецца правесці за кратамі ад пяці да дзевяці гадоў.

Ілона ІВАНОВА.

ВІНШУЕМ КАЛЕГ!

У «Советской Белоруссии» сёння выходзіць 20000-ны нумар. Шчыра віншуем калег са знамянальнай падзеяй, зычым ім далейшых творчых поспехаў.

Звяздоўцы.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ПЕНСІІ Ў ЛІПЕНІ

У ліпені 1998 года органамі сацыяльнай абароны будзе праведзены пералік працоўных пенсій, паколькі сярэдняя заработная плата рабочых і служачых у рэспубліцы за май 1998 года павялічылася ў параўнанні з велічынёй за снежань 1997 года на 18 працэнтаў, якая прымянялася пры папярэднім пералічэнні пенсій.

Пры пералічэнні пенсій у ліпені прымяняецца сярэдняя заработная плата рабочых і служачых за май 1998 года — 4.085.679 руб. У адпаведнасці з артыкулам 56 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб пенсійным забеспячэнні» пенсія налічваецца з паменшанай на 2 працэнты сярэдняй заработнай платы пенсіянера, улічанай у адпаведнасці з заработнай платай пенсіянера, якая не можа перавышаць 130 працэнтаў сярэдняй заработнай платы рабочых і служачых у рэспубліцы за май. Максімальны заробак для налічэння пенсіі (пры індывідуальным каэфіцыенце заробку пенсіянера 1,3 і больш) у ліпені складзе 2.921.260 руб.

Максімальная магчымая памер пенсіі (без уліку надбавак і павышэнняў) пры стажы 45 гадоў у мужчын і 40 гадоў у жанчын і індывідуальным каэфіцыенце заробку пенсіянера 1,3 і больш складзе ў ліпені 2.190.900 руб.

Памер пастаяннай даплаты, устаноўленай да працоўных пенсій, налічаных у мінімальным памеры, у ліпені складзе 140 працэнтаў і мінімальная пенсія па ўзросту у ліпені роўны 525.000 руб. Пры гэтым мінімальныя памер працоўнай пенсіі па ўзросту з улікам даплаты пры стажы 25 і 20 гадоў у ліпені складзе 900.000 руб. (375.000 руб. — мінімальны памер пенсіі + 525.000 руб. — даплата да мінімальнай пенсіі).

Памеры надбавак і павышэнняў, устаноўленыя асобным заканадаўствам для некаторых катэгорый пенсіянераў (удзельнікі і інвалідаў вайны, сем'і загінуўшых і інш.), налічваецца ў працэнтных адносінах да мінімальнага памеру пенсіі па ўзросту, які роўны 150 працэнтам мінімальнай заработнай платы, і павялічваецца ў сувязі з ростам апошняй. Таму ў ліпені гэтага года іх памеры не змяняцца.

Памер пенсіі канкрэтнага пенсіянера залежыць ад велічыні яго заработнай платы і працягласці працоўнага стажу да выхаду на пенсію, таму і павелічэнне пенсіі не можа быць аднолькавым. У сярэднім пенсіі ў ліпені павялічацца на 17,5 працэнта, пры гэтым максімальныя — на 18 працэнтаў, мінімальныя — на 8,1 працэнта.

У сувязі з тым, што індэкс спажывецкіх цэн у маі, налічаны на пачатку года, пераўзышоў пагранічны парог і склаў 107,3 працэнта, у ліпені будзе праведзена індэксацыя сацыяльных пенсій за май на 14,3 працэнта.

Расходы Фонду сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь на выплату пенсій у ліпені складуць 4550 млрд. руб. і ў параўнанні з папярэднім месяцам павялічацца на 675 млрд. руб.

Алена РУЦКАЯ, вядучы інспектар упраўлення пенсійнага забеспячэння Міністэрства сацыяльнай абароны.

СТЫХІЯ

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ЎМОВЫ НАДВОР'Я НАНЕСЛІ ВЯЛІКІ ЎРОН

Як паведамілі рэдакцыі ў Міністэрстве па надзвычайных сітуацыях, у выніку шквалістага ветру (фронт дасягаў 3,5 кіламетра, глыбіня — да 20 кіламетраў) 19 чэрвеня ў Мазырскім раёне пацярпелі тры населеныя пункты: вёскі Васькаўка і Гостаў і дачны пасёлак Вялікае Зімовішча.

Стыхія знішчыла каля 90 гектараў лесу, вывела са строю 50 кіламетраў ліній электраперадач, заваліла тры кіламетры дарогі. Было пашкоджана звыш 70 жылых дамоў (выбіты шыбы, часткова разбураны дахі, амаль на 80 працэнтаў пашкоджаны надворныя пабудовы). У вёсцы Васькаўка шэсць жылых дамоў не прыгодныя да пражывання.

Наогул, з 10 да 22 чэрвеня ў выніку неспрыяльных умоў надвор'я (ліўневыя дажджы, шквалісты вецер, град) пацярпелі 42 раёны. З іх у Брэсцкай вобласці — 2, Віцебскай — 7, Гомельскай — 8, Гродзенскай — 7, Мінскай — 6, Магілёўскай — 12 раёнаў. Ад удараў маланкі і траўмаў загінулі 7 чалавек.

Пашкоджанні, як правіла, насілі лакальны характар, але тым не менш асобным гаспадаркам быў нанесены значны матэрыяльны урон, асабліва ў Лельчыцкім і Мазырскім раёнах Гомельскай вобласці. Усяго за амаль два тыдні стыхія разбурыла 10 і пашкодзіла 848 жылых дамоў, адпаведна 3 і 675 вытворчых памяшканняў, 3783 электрападстанцыі і 641 ЛЭП. Найбольш пацярпелі з абласцей Гомельская, Магілёўская, Віцебская і Мінская. Паводле папярэдніх даных, страты ў сельскагаспадарчай вытворчасці складаюць больш як 1 трлн. рублёў. На аднаўленне пашкоджаных і разбураных будынкаў і камунікацый патрэбна будзе каля 100 млрд. рублёў.

Для ліквідацыі наступстваў разгулу стыхіі, па апошніх звестках, прыцягнуты 6337 чалавек і 779 адзінак тэхнікі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ У КАМЕРЦЫЙНЫХ БАНКАХ І АФІЦЫЙНЫ КУРС, УСТАНОЎЛЕНЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫМ БАНКАМ НА 23 ЧЭРВЕНЯ 1998 г. (па стану на 15.00)

Назва банка	USD		DM		RUR		Тэлефон для даведак
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Мінск (0-17)							
Белпрамбудбанк	50000	51000	27900	28900	8100	8200	233-2110
Мінсккомплексбанк	50000	54000	27700	29900	8000	8650	228-2047
Пріорбанк	50000	55000	27500	30500	8000	8800	245-5721
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	37000.00		20654.24		5940.00		Курс на 24.06.1998
Цэнтрабанк Расіі	6.1905		3.4522				

На працягу дня ўстаноўленыя курсы могуць мяняцца, курсы галаўнога ўпраўлення банка могуць неістотна адрозніваецца ад курсаў, устаноўленых у абменных пунктах. Інфармацыя атрымана ад галаўных упраўленняў негандлёвых аперацый адпаведных банкаў.

Агенцтва ГРАЎЦОВА.

Рынкавы намінальны курс (міжбанкаўскі рынак)	65700	67200	36669	37576	10563	10807	
Рэальнаабгрунтаваны намінальны курс (прыблізна)	61000	61500	34000	34500	9500	10000	

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

«УСЕ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА ДЛЯ ЎСІХ»

На правах гаспадара і арганізатара мерапрыемства з прывітальным словам выступіў Анатоль Малафееў. Ён коратка ахарактарызаваў стан заканадаўчага забеспячэння правоў і свабод грамадзян і адзначыў асаблівую ролю парламента ў справе пабудовы прававой і дэмакратычнай дзяржавы. Эстафету Старшыня Палаты прадстаўнікоў перадаў міністру замежных спраў Івану Антановічу.

Кіраўнік знешнепалітычнага ведамства, зразумела, удзяліў увагу міжнароднай дзейнасці Беларусі ў памянёнай галіне. Ён перш за ўсё адзначыў ролю нашай дзяржавы ў станаўленні ААН і нагадаў, што айчынныя эксперты былі непасрэднымі ўдзельнікамі распрацоўкі як статута ААН, так і Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, прынятай Генеральнай Асамблеяй ААН 10 снежня 1948 года. «Наш заканадаўчы сход зрабіў вялікі крок, паставіўшы перад сабой задачу прааналізаваць тыя ідэалы, якія абвясціла Усеагульная дэкларацыя, — падкрэсліў І. Антановіч. — Але галоўная задача заключаецца ў тым, каб прааналізаваць праблемы ўвагі і павагі да правоў чалавека ў нашай дзяржаве і ўзяць на сябе пэўныя абавязкі перад светам у гэтай галіне дзейнасці».

І такі аналіз паспрабавалі зрабіць наступныя прамоўцы. У прыватнасці, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Міхаіл Мясніковіч засведчыў, што беларускае заканадаўства фарміруецца такім чынам, каб адпавядаць не толькі Канстытуцыі, але і Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека і іншым міжнародным дакументам. Разглядаючы забеспячэнне правоў і свабод асобы ў палітыцы беларускай дзяржавы, ён падрабязна спыніўся на негатыўнай дзейнасці беларускай апазіцыі і адначасова выказаўся наконт штогадовых дакладаў Дзяржаўнага дэпартамента ЗША, у якіх сітуацыя ў Беларусі намалявана ў вельмі непрывабным святле.

М. Мясніковіч на гэты конт сказаў: «Афіцыйныя органы нашай краіны накіравалі ўраду Злучаных Штатаў неабходныя каментарыі і тлумачэнні. Мы падрабязна растлумачылі сутнасць тых працэсаў, якія адбываюцца ў рэспубліцы, і далі тлумачэнні па канкрэтных фактах. Тым не менш, у дакладзе ЗША за 1997 год захаваны ранейшыя абсурдныя абвінавачанні і тое ж скажэнне фактаў. Зноў поўнае ігнараванне рэальнага становішча са станам правоў чалавека ў Беларусі, зноў свядомае паддобрыванне да апазіцыі. У дакладзе няма ніводнага факта, які б быў пацверджаны і адпавядаў рэчаіснасці. Усё гэта дае падставы думаць, што аўтары даклада з'яўляюцца заложнікамі недружалюбнага ў адносінах да Беларусі курса, імкнуцца ўвесці ў зман сусветную супольнасць адносна рэальнага стану спраў з правамі чалавека ў

Плакат ААН з такім надпісам на розных мовах свету сустракаў учора ў фае Дома ўрада ўдзельнікаў парламенцкіх слуханняў па праблеме правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь. У адрозненне ад слуханняў, якія ўжо праводзіліся на бягучай сесіі парламентам, гэтыя вызначаліся вельмі шырокім прадстаўніцтвам удзельнікаў. Многія выступілі з дакладамі і прамовамі.

нашай краіне».

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта тым не менш адзначыў, што «кіраўніцтва краіны не ідэалізуе становішча з правамі чалавека». «Нам неабходна ў першую чаргу імкнуцца да больш шырокага забеспячэння эканамічных і сацыяльных правоў грамадзян. Таму нашай задачай з'яўляецца фарміраванне эфектыўнай эканамічнай дзейнасці дзяржавы. Але на гэтым шляху нам неабходна падтрымка, а не папрокі», — заключыў М. Мясніковіч.

Вельмі блізкімі да прамовы М. Мясніковіча былі і даклады іншых удзельнікаў слуханняў. Напрыклад, дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман паказаў сутнасць абвінавачванняў айчынных апазіцыянераў і замежных арганізацый, не хаваючы іх узаемнай сувязі. Свае аргументы ён ілюстраваў канкрэтнымі прыкладамі, неаднаразова называючы прозвішчы некаторых вядомых палітыкаў-апазіцыянераў. Акрамя таго, В. Шэйман адзначыў адсутнасць у Беларусі канфліктаў на нацыянальнай і рэлігійнай глебе і падкрэсліў, што дзяржава аднолькава ставіцца да нацыянальных меншасцяў і вітае развіццё ўсіх канфесій, акрамя дэструктыўных і небяспечных сектаў.

Рыгор Васілевіч, у сваю чаргу, гаварыў пра тое, што найбольш блізка яму: пра дзейнасць Канстытуцыйнага суда ў справе забеспячэння правоў і свабод беларускіх грамадзян. Ён адзначыў, што амаль усе заключэнні КС ліквідуюць тыя ці іншыя абмежаванні, якія яшчэ існуюць у нашай краіне. Дзякуючы намаганням Канстытуцыйнага суда пашырыліся магчымасці беларусаў свабодна перамяшчацца па краіне і выбіраць месца пастаяннага жыхарства, пашыраны гарантыі на судовую абарону. Але ў той жа час Р. Васілевіч папракнуў суб'ектаў, якія маюць права звароту ў Канстытуцыйны суд, у тым, што часта гэтае права імі не выкарыстоўваецца. І гэта, паводле яго слоў, становіцца адной з прычын, па якой ўдасканаленне заканадаўства, прывядзенне яго ў адпаведнасць з Канстытуцыяй і міжнароднымі нормамі адбываецца даволі марудна.

Наогул, як сведчыць выступленне і Р. Васілевіча, і старшыні Вярхоўнага суда Валянціна Сукалы, галіна судовай улады пакуль яшчэ не ў поўнай меры выконвае функцыі абароны свабод і аднаўлення парушаных правоў грамадзян. Прычым гэта адбываецца перш за ўсё па прычыне таго, што ў беларускім грамадстве яшчэ застаецца невысокі ўзровень прававой адукацыі. Многія грамадзяне часта не ведаюць сваіх правоў і не ўяўляюць шляхоў іх абароны. Праўда, нярэдка здараецца, што і суды дапускаюць памылкі.

Сведчаннем вышэйсказанага з'яўляецца і выступленне Генеральнага пракурора Беларусі Алега Бажэлкі. Паводле яго слоў, памылкі здараюцца не толькі падчас судовага разгляду спраў, але яшчэ на этапе следства. Так, толькі ў мінулым годзе органы пракуратуры аднавілі 7000 неабгрунтавана прыпыненых крымінальных спраў.

«Але магчымасці пракуратуры ўплываць на працэсы, якія перашкаджаюць рэалізацыі правоў і свабод грамадзян, абмежаваныя пэўнымі рамкамі, — сказаў А. Бажэлка. — Татальны пракурорскі нагляд у гэтай галіне немагчымы і, вядома, непатрэбны. Выконваючы патрабаванні закона, пракуратура звузіла межы нагляду і ўмяшання. Пракуроры не падмяняюць органы кіравання і кантролю. Праверкі адбываюцца толькі на аснове заяў грамадзян па фактах парушэнняў іх правоў. Тым не менш, усе звёны пракуратуры штогод ажыццяўляюць не менш 10 тысяч праверак, падчас якіх выяўляецца мноства парушэнняў у забеспячэнні правоў і інтарэсаў грамадзян. Толькі ў мінулым годзе па іх выніках кіраўнікам рознага ўзроўню вынесена амаль 4000 прадстаўленняў аб непраўамерных дзеяннях, абскарджана 365 тысяч незаконных прававых актаў, 4500 чалавек прыцягнуты да дысцыплінарнай, 7000 — да матэрыяльнай і 1500 — да адміністрацыйнай адказнасці».

Усе выступоўцы прыходзілі да агульнай думкі, што становішча ў галіне забеспячэння правоў і свабод грамадзян яшчэ далёкае да ідэальнага. І, разумеючы гэта, кожны выказваў спадзяванне, што гэтая праблема павінна стаяць у цэнтры ўвагі дзяржаўных органаў кіравання, паколькі тая ж Канстытуцыя сцвярджае, што галоўнай мэтай дзейнасці дзяржавы павінна быць забеспячэнне правоў і свабод людзей.

Зразумела, на пералічаных намі прамовах парламенцкія слуханні не закончыліся. Як было сказана, размова ў зале працягвалася да вечара. Свае думкі адносна праблемы выказалі яшчэ каля дваццаці чалавек — дэпутатаў, юрыстаў, навукоўцаў. А па выніках слуханняў парламентарыі прынялі рэкамендацыі органам дзяржаўнага кіравання. Але гэта асобная гутарка, і пра яе мы раскажам у наступным нумары.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

24 чэрвеня ў Мінску пачнецца з'езд урачоў. Перавязачна-працэдурная сястра Дзіцячага анкалагічна-гематалагічнага цэнтра Ала Ільіч, як і многія яе калегі, спадзяецца, што з'езд будзе мець добрыя вынікі — у грамадстве нарэшце павысіцца сацыяльны статус беларускіх медыкаў. На іхнія шматлікія праблемы будзе звернута належная ўвага кіруючых органаў краіны. Сацыяльная абарона, забеспячэнне жыллём, адпаведная зарплата — усе гэтыя пытанні патрабуюць сёння неадкладнага вырашэння.

Пасля заканчэння Барысаўскага медвучылішча, вось ужо больш як 10 гадоў, Ала Ільіч самааддана звязала свой лёс з самай чалавечай, самай высакароднай прафесіяй. Цяпер праз яе пяшчотныя рукі, а па сутнасці праз добрае сэрца, праходзіць асаблівая катэгорыя дзетак — анкалагічна хворых. З верай і надзеяй у выратаванне дзіцячых жыццяў працуе медыцынская сястра Ала. Хочацца, каб і ёй таксама пашчасціла як у асабістым жыцці, так і на прафесійным полі дзейнасці.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Юрый КУЛАКОЎСКІ:

«ІНСТЫТУТ УПАЎНАВАЖАНАГА ПА ПРАВАХ ЧАЛАВЕКА НЕ МЭТА, А СРОДАК ДАСЯГНЕННЯ МЭТЫ»

Старшыня Камісіі па правах чалавека і нацыянальных адносінах Юрый Кулакоўскі з'яўляецца не толькі распрацоўшчыкам законапраекта «Аб упаўнаважаным па правах чалавека ў Рэспубліцы Беларусь». Ён выступіў адным з арганізатараў парламенцкіх слуханняў па праблеме правоў асобы ў Беларусі. Таму не дзіўна, што ў аўторак падчас слуханняў у Нацыянальным сходзе «Звязда» папрасіла менавіта яго пракаменціраваць сённяшнюю сітуацыю ў гэтай галіне і выказаць сваё бачанне шляхоў паляпшэння становішча.

— На вашу думку, парушэнне якіх правоў найбольш часта сустракаецца ў Беларусі?

— Сітуацыя ў нашай краіне не вельмі моцна адрозніваецца ад становішча ў іншых дзяржавах, у прыватнасці, нашых суседзяў. Нядаўна на семінары ў Варшаве адзначалася, што большасць парушэнняў правоў і свабод грамадзян звязана з неправамернай дзейнасцю сілавых структур: міліцыі, пракуратуры, судоў і г. д. Зноў жа вельмі распаўсюджаны выпадкі ўшчамлення сацыяльна-бытавых правоў людзей. Канфліктныя сітуацыі таксама часта ўзнікаюць паміж асобай і дзяржавай. Гэта найчасцей адбываецца па прычыне недасканаласці заканадаўства.

— Наколькі шчырай і карыснай вам бачыцца сённяшняя размова ў парламенце?

— Мне вельмі спадабаліся выступленні Генеральнага пракурора, старшыні Вярхоўнага суда. Мяркую, цікавым будзе даклад і міністра ўнутраных спраў. Грунтуючыся на многіх прамовах, можна казаць, што размова ідзе шчырая. Вядома, кожнае ведамства імкнецца крыху завуаліраваць свае памылкі, але, як вы заўважылі, зрабіць гэта ўдаецца не ўсім. Напрыклад, Генеральны пракурор падрабязна прааналізаваў дзейнасць судовых органаў, суд — органаў унутраных спраў. Такім чынам раскрываюцца многія непрыемныя факты ў дзейнасці і пракуратуры, і суда, і МУС. Мне здаецца, што і ў далейшым трэба гэтак жа раскрываць недахопы ўсіх структур улады, інфармаваць грамадства пра факты бяздзейнасці, бюракратызму ці перавышэння паўнамоцтваў з боку чыноўнікаў. І гэта, зразумела, будзе служыць перашкодай для ўшчамлення правоў чалавека. Разам з гэтым з дакладаў сёння можна зрабіць выснову, што правамі чалавека ў Беларусі займаюцца ўсе і адначасова ніхто канкрэтна. Таму сістэма ўпаўнаважанага па правах чалавека павінна ўнесці яснасць у гэтае пытанне. Праваабарончая дзейнасць павінна быць сканцэнтравана ў адным дэпартаменце. Гэта і ёсць адна з мэтаў сённяшняга мерапрыемства. І, мяркую, гэта толькі пачатак вялікай працы, якую трэба будзе ажыццяўляць і выканаўчай уладзе, і заканадаўчай.

— Дарэчы, да снежня гэтага года ў Беларусі будзе сфарміраваны інстытут упаўнаважанага па правах чалавека?

— Перакананы, тут спяшацца не трэба. Як кажуць, кожны «фрукт» павінен паспець. Важнай задачай на сённяшнім этапе павінна стаць падрыхтоўка грамадства да падобных новаўвядзенняў. Трэба сканцэнтраваць увагу на інфармаванні, на прававым выхаванні і адукацыі грамадзян Беларусі. Пагадзіцеся, часта мы самі дазваляем чыноўнікам парушаць нашы правы, паколькі самі іх не ведаем. Што да закона, то яго канцэпцыя зараз праходзіць усебаковую экспертызу суб'ектаў заканадаўчай ініцыятывы, аналізуецца ў навуковых установах і за мяжой. Праекта закона пакуль няма, але, думаю, пасля таго як ён з'явіцца і пройдзе працэдуру разгляду і адабрэння ў парламенце, будзе абраны ўпаўнаважаны па правах чалавека і пачнецца фарміраванне адпаведнай структуры. Мяркую, гэта адбудзецца ўжо ў наступным годзе. Інстытут упаўнаважанага павінен мець вельмі высокакваліфікаваны персанал, таму першачарговай задачай упаўнаважанага будзе фарміраванне дзейснага і эфектыўнага аб'яднання аднадумцаў-прафесіяналаў. Зрэшты, сёння трэба добра ўсведамляць, што інстытут упаўнаважанага па правах чалавека не мэта, а сродак дасягнення мэты — як мага шырэйшага захавання правоў і свабод асобы.

Размаўляў Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

АКЦЫЯ «ЗВЯЗДЫ»

Знаёмцеся: САМЫ ПАЖЫЛЫ ДОЎГАЖЫХАР БЕЛАРУСІ!

Баба Хіма перажыла тры вайны, рэвалюцыю, дачакалася прапраўнукаў і... так і не навучылася піць гарэлку.

Месяц таму «Звязда» абвясціла акцыю з мэтай выяўлення самага сталага доўгажыхара Беларусі. Да пошукаў былі падключаны Міністэрства аховы здароўя, органы сацыяльнай абароны насельніцтва, мясцовыя ўлады і чытачы газеты. На працягу цэлага месяца мы атрымлівалі інфармацыю з самых розных рэгіёнаў краіны. Няхваткі ў прэтэндэнтах на гэта ганаровае званне не было, аднак у многіх з іх узнікалі праблемы з дакументальным пацвярджэннем свайго ўзросту. І вось сёння мы можам падвесці вынікі нашай акцыі, хоць невялікая верагоднасць таго, што мы некага маглі ўпусціць падчас пошукаў, усё ж ёсць.

Барабанны дробат... Здыміце капелюшы, шаноўнае спадарства! «Звязда» аб'яўляе, што з гэтага моманту ганаровы тытул самага сталага доўгажыхара Беларусі належыць пенсіянерцы з вёскі Жукнева Талачынскага раёна Віцебскай вобласці **Яўхіміі КЛЮЧЭЎСКАЙ**. **10 студзеня гэтага года Яўхіміі Майсееўне споўнілася 114 гадоў (сто чатырнаццаць!).**

Не так ужо і мала, калі ўлічыць, што самаму старому чалавеку на Зямлі, чый узрост пацверджаны дакументальна, 117 гадоў. Гэта таксама жанчына, амерыканка Сара Кнаус. Згодна з некаторымі звесткамі, 117-гадовая жанчына жыве зараз і ў Расіі. А вось японская рэкардсменка нядаўна памёрла ва ўзросце 114 гадоў (і гэта пры тым, што японцы ў сярэднім жывуць нашмат больш за прадстаўнікоў многіх іншых нацый).

Што датычыцца Беларусі, дык падчас правядзення акцыі мы прыйшлі да цікавай высновы: абсалютная большасць айчынных доўгажыхароў жывуць на тэрыторыі Віцебскай вобласці. Менавіта на Віцебшчыну, у край блакітных азёр (цяпер смела дададзім — і доўгажыхароў) і накіраваўся спецыяльны карэспандэнт «Звязды» ў пошуках сустрэчы з Яўхіміяй Ключэўскай.

* * *

Па месцы жыхарства ў вёсцы Жукнева Яўхімію Майсееўну застаць не ўдалося. Як падказалі ў сельсавеце, яе забраў да сябе ўнук, які жыве ў гарадскім пасёлку Коханава.

На званок дзверы адчыніў мужчына сярэдніх гадоў — унук Уладзімір, як потым высветлілася, — самы малодшы. Запрасіў у хату. Уладзімір Віктаравіч Навагонскі сам ужо даўно паспеў абзавесціся сям'ёй. Яго жонка Таццяна і дачка Ірына толькі-толькі вярнуліся з Віцебска, куды вазілі дакументы для паступлення (Ірына марыць аб харэаграфічным вучылішчы). Запрасілі за стол, маўляў, за кубачкам чаю і пагаворыце з бабуляй.

— Бабуля, да цябе карэспандэнт з Мінска прыехаў, — пачуўся з суседняга пакоя голас Уладзіміра, — хадзі да нас.

Хутка не без дапамогі ўнука ўвайшла Яўхімія Майсееўна. З цікавасцю глядзеў на гэтую жанчыну, якая перажыла рэвалюцыю, дзве сусветныя і адну грамадзянскую войны, перажыла свой час, перажыла нават некаторых са сваіх дзяцей... Многія падзеі, як прыемныя, так і жудасныя, пакінулі сляды — зморшчынкі на яе твары. Многае маглі б расказаць гэтыя старэчыя вусны...

Патрабаваць ад чалавека яснай памяці ў 100 гадоў і старэй, як сцвярджаюць медыкі, немагчыма. Аднак баба Хіма (так яе завуць у сям'і) даволі падрабязна памятае многія падзеі свайго жыцця.

— Бабуля ў нас даволі крэпкая для свайго ўзросту, — заўважыла Таццяна Віктараўна. — Вось толькі амаль не бачыць, ды чуе дрэнна. Ногі слабаватыя...

Першым жа пытаннем баба Хіма развеяла невясёлыя думкі:

— А як бы так зрабіць, каб мне пенсію павялічылі? На чай з цукрам хапае, хацелася б яшчэ і на цукеркі...

— Бабуля, гэта карэспандэнт з газеты, — усміхнуўся гаспадар, — яны пенсіі не павялічваюць.

Такі абарот справы Яўхімію Майсееўну крыху азадачыў.

— Па нашых звестках, вы самая сталая доўгажыхарка ў Беларусі, — умяшаўся я, крыху збянтэжаны тым, што не апраўдаў спадзяванні бабы Хімы.

— Але ж, доўга жыву. У чым сакрэт? Не ведаю...

Як потым высветлілася, баба Хіма ніколі нават не выпівала (і гэты факт могуць узяць на шчыт прыхільнікі цвярозага ладу жыцця). «Не навучылася», — тлумачыць сама Яўхімія Майсееўна. Лёс у гэтай жанчыны вельмі цікавы. Нарадзілася яна ў 1884 годзе ў вёсцы Цімоніна Арэхава-Зуеўскага раёна Маскоўскай вобласці. Зарабляла тым, што працавала на памешчыка («Жыта жалі. Пры цару яшчэ было. Плацілі мала — 90 капеек у дзень. Сама болей — рубель») і даглядала гаспадарскіх дзяцей. Калі гаспадары паехалі жыць у Сібір, прыхапілі і Яўхімію. Сувязь абарвалася і з бацькамі, і з братамі і сёстрамі (у сям'і было сямёра дзяцей). Ужо там, у далёкай Сібіры, пазнаёмілася са сваім будучым мужам, які нарадзіўся ў Беларусі. Пасля рэвалюцыі (муж змагаўся на баку бальшавікоў, быў цяжка паранены) пераехалі на радзіму мужа, у вёску Жукнева, дзе Яўхімія Майсееўна і жыла да нядаўняга часу. Муж, як «сазнацельны і палітычна падкаваны» стаў першым старшынёй мясцовага калгаса. Памёр рана — у 1935 годзе, відаць, адгукнуліся старыя раны...

Падчас Вялікай Айчыннай вайны Яўхімія Майсееўна апынулася ў Германіі — угналі на работы. «У гаспадара працавалі. Недзе недалёка ад Берліна. Не магу сказаць, што да нас так ужо дрэнна ставіліся, — успамінае баба Хіма. Вызвалялі нас саюзнікі...» Пасля вайны зноў працавала ў калгасе, выйшла на пенсію.

Як пісаў вышэй, нядаўна Яўхімію Майсееўну забрала сям'я малодшага ўнука. Самі разумееце, старому чалавеку, тым больш настолькі старому, на вёсцы пражыць сёння нялёгка, а тут усе ўмовы — і чалавечыя, і кватэрныя. У Жукнева засталася дачка бабы Хімы, якой таксама ўжо нямала — 78 гадоў.

— Унукі і праўнучка добра да мяне ставяцца, даглядаюць... Але ж на волю хачу, на свежае паветра, — дзеліцца сваімі перажываннямі Яўхімія Майсееўна.

Здзівіла — адкуль у гэтай ужо практычна нямоглай жанчыны столькі энергіі, столькі прагі да жыцця? Асабліва зацікавіў адзін фотаздымак: на ім баба Хіма стаіць на фоне сваёй хаты ў звычайным вясковым адзенні, зверху якога — камізэлька. Левая рука залажана, як некалі любіў рабіць прававадыр сусветнай рэвалюцыі падчас сваіх выступленняў. А вось правая... Вы ўяўляеце, як у іспанскіх паўстанцаў выглядаў знак «no pasaran» (не пройдуць)? Быццам самой смерці жанчына кінула выклік. Яшчэ два гады — і баба Хіма перакрочыць у другое тысячагоддзе, у трэцяе на сваім чалавечым веку стагоддзе. Дай Бог здароўя, як кажуць. А пакуль трое дзяцей, адзінаццаць унукаў, 21 праўнук, 4 праправнукі і... доўгае-доўгае жыццё за плячамі.

Сяргей ПРОТАС.

Талачынскі раён.

ЭКСКЛЮЗІЎ

МАГЧЫМАСЦІ ЖЭНЕВЫ ВЕЛІЗАРНЫЯ

На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказвае генеральны дырэктар Жэнеўскай штаб-кватэры ААН Уладзімір Пятроўскі

Уладзімір Фёдаравіч Пятроўскі — вядомы дыпламат. Сваю дыпламатычную кар'еру пачаў супрацоўнікам Пастаяннага прадстаўніцтва СССР пры ААН у Нью-Йорку і закончыў на пасадзе першага намесніка міністра замежных спраў Расіі. Ён неаднаразова ўзначальваў дэлегацыі СССР на сесіях Генеральнай асамблеі ААН і яе спецыялізаваных устаноў — ЮНЕСКО, МАГАТЭ і г. д. Ён таксама прымаў непасрэдны ўдзел у стварэнні СБСЕ і распрацоўцы базавых дакументаў гэтай арганізацыі.

У 1992—93 гг. У. Ф. Пятроўскі працаваў у Нью-Йорку намеснікам генеральнага сакратара ААН і начальнікам Палітычнага дэпартамента Сакратарыята ААН. Цяпер ён узначальвае Жэнеўскую штаб-кватэру ААН, з'яўляецца генеральным сакратаром Канферэнцыі па раззбраенню і спецыяльным прадстаўніком генеральнага сакратара ААН на гэтай канферэнцыі.

— Уладзімір Фёдаравіч, наша інтэрв'ю мне прыходзіцца пачынаць з, магчыма, непрыемнага для Вас факта: пераважная большасць насельніцтва Беларусі амаль усю дзейнасць ААН звязвае з яе галоўнай штаб-кватэрай у Нью-Йорку. І вельмі нямногія людзі ведаюць аб еўрапейскім аддзяленні ААН. Паўстае пытанне: няма інфармацыі — няма справы. А тады які сэнс трымаць дарагі апарат штаб-кватэры ў Еўропе, на самым, бадай, спакойным кантыненце, калі не лічыць падзей у былой Югаславіі?

— Калі ў Беларусі не хапае інфармацыі аб дзейнасці еўрапейскай штаб-кватэры ААН, то, думаю, на тое ёсць некалькі прычын. Па-першае, у Жэневе няма ніводнага беларускага журналіста. Такім чынам, людзі ў Беларусі не атрымліваюць інфармацыі з першакрыніцы. Па-другое, тут адбіваюцца некаторыя асаблівасці работы сучасных сродкаў масавай інфармацыі. Для таго, каб зацікавіць чытача, ім патрэбен канфлікт, драматызм, сутыкненне інтарэсаў. У Нью-Йорку гэтага дастаткова. Там знаходзяцца Савет Бяспекі і Генеральная Асамблея, там ідуць палітычныя дэбаты. У Жэневе справы іншыя. Калі ў Нью-Йорку абмяркоўваюць праблемы глабальнай палітычнай стратэгіі, то Жэнева — гэта галоўным чынам аператыўны цэнтр ААН, месца, дзе праводзіцца практычная работа.

У Жэневе, акрамя штаб-кватэры ААН, размешчаны пяць спецыялізаваных устаноў ААН — Міжнародная арганізацыя працы, Сусветная арганізацыя аховы здароўя, Сусветная метэаралагічная арганізацыя, Міжнародны саюз электрасувязі, Міжнародная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці, а таксама больш за трыццаць іншых арганізацый і праграм, уключаючы такія добра вядомыя, як Еўрапейская эканамічная камісія, ЮНКТАД, Упраўленне вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў і бюро Вярхоўнага камісара па правах чалавека.

— Беларусь, як вядома, уваходзіць у катэгорыю новых незалежных дзяржаў з пераходнай эканомікай. Для хутчэйшага праходжання гэтага складанага этапа нам востра неабходны вопыт буйных міжнародных арганізацый. На Ваш погляд, ці ў дастатковай ступені ў гэтым плане Беларусь выкарыстоўвае магчымасці Жэневы?

— Павінен сказаць, што Беларусь вельмі актыўна ўдзельнічае ў рабоце міжнародных арганізацый. Прадстаўніцтва Беларусі ў Жэневе вельмі энергічнае і ўклад беларускай дыпламатыі ў абмеркаванне многіх важных праблем добра вядомы і высока цэніцца ў Жэневе. Тут часта бывае міністр замежных спраў Беларусі, у маі мінулага года Жэневу наведаў прэм'ер-міністр вашай краіны. Спадзяёмся, што прэзідэнт таксама зможа сюды прыехаць.

Жэнеўскія арганізацыі ААН ажыццяўляюць у Беларусі вялікую колькасць праектаў на агульную суму больш за 2,5 млн. дол. ЗША. Як генеральнаму сакратару Канферэнцыі па раззбраенню мне было асабліва прыемна, што ў 1996 годзе ваша рэспубліка стала паўнапраўным членам канферэнцыі.

Інфармацыя, якая ёсць у арганізацыях сістэмы ААН у Жэневе, у прыватнасці навукова-тэхнічная, можа быць вельмі карыснай і міністэрствам і прамысловым прадпрыемствам Беларусі.

Думаю, аднак, што для поўнага выкарыстання магчымасцяў такога унікальнага па памерах і шырыні ахопу праблем цэнтра, як Жэнева, толькі дыпламатычных намаганняў недастаткова. Неабходна дзяржаўная стратэгія работы з міжнароднымі арганізацыямі. Было б карысна, калі б у ёй удзельнічалі ўсе зацікаўленыя ведамствы і іх дзеянні былі мэтанакіраванымі і скаардынаванымі.

Дадам, дарэчы, што многае ад Жэневы маглі б атрымаць і парламентарыі. У нас ёсць пагадненне з Міжпарламенцкім саюзам аб супрацоўніцтве. Многім з іх, думаю, было б карысна пазнаёміцца з працэсам падрыхтоўкі міжнародных пагадненняў і атрымаць інфармацыю аб велізарнай колькасці ўжо існуючых міжнародных дакументаў, якія ахопліваюць розныя галіны дзейнасці чалавека.

— У Нью-Йорку на Іст-Рывер, кажучы высокім стылем, усё мацней дзьмуць вятры перамен. Там ужо пачалася ці вось-вось пачнецца сур'ёзная рэформа ААН. Ва ўсякім разе, размоў аб гэтым шмат. Ці чакаюцца істотныя змены ў дзейнасці штаб-кватэры ААН у Жэневе?

(Заканчэнне на 3-й стар.).

РОЗГАЛАС

АБ СЯРЭДНЯМЕСЯЧНАЙ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАЦЕ РАБОЧЫХ І СЛУЖАЧЫХ

Міністэрства статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь паведамляе, што сярэдняя налічаная заработная плата рабочых і служачых у маі 1998 года склала 4.085.679 рублёў (у красавіку 1998 года была 3.897.989 рублёў) і павялічылася ў параўнанні з маем 1997 года ў 1,9 раза.

Міністэрства статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь.

ПРАЦЯГВАЕ ПАВЯЛІЧВАЦЦА ДОЛЯ ГАНДЛЮ З РАСІЯЙ У ЗНЕШНЕГАНДЛЁВЫМ АБАРОЦЕ БЕЛАРУСІ

Аб'ём знешняга гандлю Беларусі ў студзені—красавіку 1998 года склаў у бягучых цэнах 5390,8 млн. долараў ЗША, павялічыўшыся ў параўнанні з аналагічным леташнім перыядам на 16,8 працэнта.

У тым ліку экспарт — 2368,7 млн. долараў (рост на 16,4 працэнта), імпарт — 3022,1 мільёна (на 17,1 працэнта больш). Сальда знешнегандлёвага абароту склалася адмоўнае ў памеры 653,4 млн. долараў ЗША, павялічыўшыся за красавік на 81 мільён. Гэтая інфармацыя прадас-таўлена БелаПАН Міністэрствам статыстыкі і аналізу рэспублікі.

Асноўнымі гандлёвымі партнёрамі Беларусі ў студзені—красавіку 1998 года былі Расія (61,9 працэнта ад усяго аб'ёму знешнегандлёвага абароту), Украіна (7,2 працэнта), Германія (5), Польшча (2,7), Літва (2), а таксама ЗША і Італія (па 1,6 працэнта). Прычым звяртае на сябе ўвагу тэндэнцыя да павелічэння ўдзельнай вагі гандлю з Расіяй і адначасовага зніжэння долі іншых асноўных знешнегандлёвых партнёраў. Так, для параўнання: у студзені—красавіку 1997 года на долю гандлю з Расіяй прыпадала 55 працэнтаў усяго аб'ёму тавараабароту, на долю Украіны — 10,4, Германіі — 6,6, Польшчы — 2,9, Літвы — 2,4 працэнта.

Сяргей СНЕГІН, БелаПАН.

УХІЛЕННЯЎ АД ПРЫЗЫВУ НЕ ПАВІННА БЫЦЬ

На нядаўнім пасяджэнні ваенных камісараў Рэспублікі Беларусь акцэнтавалася ўвага на факце росту ўхіленняў ад прызыву грамадзян на тэрміновую службу. У рэспубліцы восенню мінулага года такіх выпадкаў было каля 700.

Недастатковая эфектыўнасць спынення ўхіленняў юнакоў ад прызыву абумоўлена недакладным выкананнем як тэрытарыяльнымі праваахоўнымі органамі, так і міжгарнізоннымі ваеннымі пракурорамі і ваеннымі камісарамі сумеснага ўказання міністра абароны і Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь [illegible]

Цяпер Беларуская ваенная пракуратура сумесна з тэрытарыяльнымі і міжгарнізоннымі ваеннымі пракуратурамі на ўсёй тэрыторыі рэспублікі праводзіць праверку выканання заканадаўства аб усеагульным воінскім абавязку па фактах ухілення грамадзян ад прызыву.

Беларускі ваенны пракурор генерал-маёр юстыцыі Вячаслаў Любавіцкі даў указанне ўсім міжгарнізонным ваенным пракурорам праверыць у абслугоўваемых ваенных камісарыятах своечасовасць і паўнату накіроўваемых у тэрытарыяльныя органы матэрыялаў аб [illegible]

Сяргей КРАСНАШЧОКАЎ, падпалкоўнік юстыцыі.

У СФЕРЫ САЦЫЯЛЬНАЙ АБАРОНЫ НАСЕЛЬНІЦТВА БУДЗЕ РАЗВІВАЦЦА ІНСТЫТУТ ПЛАТНЫХ ПАСЛУГ

[illegible] скімі пенсіянерамі.

Вольга Даргель лічыць развіццё інстытута платных паслуг справай вельмі перспектыўнай. Прычым мяркуецца, што ў большасці выпадкаў аплату дадатковай увагі да састарэлага чалавека возьмуць на сябе працуючыя члены сям'і. Напрыклад, калі захварэў састарэлы чалавек, а дзеці з-за працы не маюць магчымасці даглядаць яго, клопаты можа ўзяць на сябе платная сядзелка. Ці калі маладым людзям, якія сабраліся на заробкі ў іншыя мясціны, няма на каго пакінуць бацькоў, то можна заплаціць грошы і з камфортам уладкаваць іх часова ў інтэрнат для састарэлых людзей.

Акрамя гэтага, у рэспубліцы ўжо ёсць вопыт стварэння спецыяльных гасразліковых падраздзяленняў па прыкладу камунгасаў, якія абслугоўваюць састарэлых людзей у сельскай мясцовасці. Бо адзінокая бабуля ўсё роўна плаціць «прыватнікам» за перакопванне агарода ці піленне дроў, а брыгады прапануюць старым зрабіць тое ж сары сацыяльнай абароны лічыць мэтазгодным успомніць і аднавіць тыя формы работы з пенсіянерамі, якія лічацца заваёвамі савецкіх часоў і якія зараз часта, па меркаванню міністра, бяруць на ўзбраенне заходнія дзяржавы, напрыклад, шэфства прадпрыемстваў над былымі супрацоўнікамі ці «цімураўскі» рух. Карацей кажучы, размова сёння ідзе аб кансалідацыі высілкаў і выканаўчай улады, і ведамстваў, і грамадскіх арганізацый, і дабрачыннікаў дзеля падтрымання на належным узроўні сацыяльнай абароны састарэлых людзей, а таксама і выкарыстання вялікага жыццёвага патэнцыялу пенсіянераў. Гэта тым больш актуальна, калі ўзгадаць статыстыку імклівага «старэння» нашага грамадства. Сёння на 160 працуючых прыпадае 100 непрацуючых, але, па прагнозах дэмографаў, да 2016 года гэтыя суадносіны будуць «сто на сто»: адзін працуючы — адзін утрыманец.

Ілона ІВАНОВА.

КРЫМІНАЛ

БОЕПРЫПЫСЫ «РАСТУЦЬ» НА ГРАДКАХ?..

Артылерыйскі снарад часоў Вялікай Айчыннай вайны знайшла на сваім агародзе сярод пустазелля жыхарка вёскі Усце Чавускага раёна Магілёўскай вобласці, пра што тэрмінова паведаміла ў аддзяленне міліцыі.

А вось 36-гадовы рабочы Мсціслаўскай раённай жыллёва-камунальнай гаспадаркі і не думаў добраахвотна аддаваць міліцыі сапраўдную «лімонку» — гранату Ф-1 з адпаведным запалам. Але на галоўнай вуліцы раённага цэнтра на мужчыну звярнуў увагу супрацоўнік мясцовага РАУС, які пры далейшым даглядзе знайшоў і канфіскаваў небяспечную «цацку».

Цэлы склад з 32 мін знайшлі падлеткі падчас купання ў рацэ Днепр паблізу вёскі Любуж, што пад Магілёвам. Група размініравання выявіла, што знойдзеныя міны з'яўляюцца вучэбнымі. Іх перанеслі з ракі на сушу і даставілі на тэрыторыю вайсковай часці ў пасёлку Пашкава. Невядома, хто ж «згубіў» такую колькасць вучэбнай зброі. Ну не «выраслі» ж яны на дне Дняпра?..

Ілона ІВАНОВА

ЗАТРЫМАНА БАНДА

Упраўленнем па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй Пракуратуры Рэспублікі Беларусь завершана следства і крымінальная справа накіравана ў суд у дачыненні да 12 чалавек. Яны абвінавачваюцца ў тым, што на працягу двух гадоў на тэрыторыях Магілёўскай, Віцебскай і Гомельскай абласцей учынілі некалькі дзесяткаў злачынстваў, у тым ліку разбойныя напады на грамадзян, вымаганні і грабяжы.

Аляксей ТАРАНАЎ, начальнік прэс-цэнтра Пракуратуры Беларусі.

ДЗІКІ ВЫБРЫК СЕЛЬСКАГА ЁЛУПНЯ

Менавіта так можна назваць п'яную выхадку нідзе не працуючага жыхара вёскі Судавіца Светлагорскага раёна Э. Шумскага. Нажлукціўшыся пад самую завязку спіртнога, ён вырашыў павесяліць сябе і здзівіць сяльчан. Ды так, каб аб ім доўга гаварылі. З гэтай мэтай ён і заявіўся ў двор пенсіянеркі М. Карпенка, дзе правёў сякія-такія маніпуляцыі. А менавіта: узброіўшыся палкай, загнаў сабаку ў яго будку, заваліў яе сенам і чыркнуў запалкай. А потым сеў на палена і з задавальненнем слухаў, як у агні енчыў сябар чалавека.

Па гэтаму факту хуліганства заведзена крымінальная справа. Ёлупа, вядома, чакае пакаранне. Аднак многія сяльчане такой думкі: а што, калі б таго хулігана ды самога ў будку? Пэўна, воўкам завыў бы...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

НЕБЯСПЕЧНЫ ПАЛЁТ

Гэты выпадак адбыўся ў Жлобіне. Семнаццацігадовая навучэнка аднаго з прафтэхвучылішчаў І. З. позна ўвечары сядзела ў інтэрнаце з хлопцам і размаўляла з ім. А тут -- стук у дзверы, і на парозе нечакана з'явіўся каханы з яе роднага Светлагорска. Госць палічыў сябе лішнім у такой сітуацыі, павярнуўся і моўчкі выйшаў.

-- Вярніся, -- крыкнула дзяўчына.

У адказ -- ні слова, толькі крокі ўсё далей і далей. Нядоўга думаючы, пэтэвушніца... сiганула ў акно. З пятага паверха. З чэрапна-мазгавой траўмай і паламанымі нагамі яна была дастаўлена ў бальніцу, дзе знаходзіцца і зараз. Дарэчы, гэта ўжо другая спроба дзяўчыны расквітацца з жыццём. Першы раз яна наглыталася нейкіх небяспечных для здароўя таблетак. Тады яе ўратавалі ўрачы. А што зараз і як будзе далей -- паспрабуй угадаць.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Арганізаваная злачыннасць, само існаванне якой яшчэ не так даўно ставілася пад сумненне некаторымі спецыялістамі, апошнім часам усё часцей і часцей нагадвае аб сабе не толькі ўнутранымі крывавымі «разборкамі», але і гучнымі выбухамі, заказнымі забойствамі, дзёрзкімі разбойнымі нападамі і нахабнымі крадзяжамі. І хоць у Беларусі арганізаваная злачыннасць паводзіць сябе менш актыўна, чым, напрыклад, у Расіі, тым не менш і беларуская мафія ўяўляе сабой даволі рэальную пагрозу нацыянальнай бяспецы краіны.

Сітуацыю на фронце барацьбы з арганізаванай злачыннасцю па просьбе карэспандэнта «Звязды» аналізуе намеснік Генеральнага пракурора Беларусі Пётр ІВАНЕНКА.

Пётр ІВАНЕНКА: *СПЕЦЫЯЛЬНА ДЛЯ «ЗВЯЗДЫ»*

«АРГАНІЗАВАНАЯ ЗЛАЧЫННАСЦЬ УЯЎЛЯЕ СУР'ЁЗНУЮ НЕБЯСПЕКУ ДЛЯ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАВЫ»

На ўліку праваахоўных органаў зараз знаходзіцца больш за 300 «аўтарытэтаў» і іншых лідэраў злачынных груп

— ПЁТР ІВАНАВІЧ, для таго, каб змагацца з той ці іншай злачыннай з'явай, трэба ўсебакова яе вывучыць. Спадзяюся, што праваахоўныя органы нашай краіны маюць дакладную інфармацыю аб колькасці арганізаваных злачынных груп, крыніцах іх фінансавання і ўвогуле аб асноўных тэндэнцыях развіцця беларускай мафіі. Калі не сакрэт, падзяліцеся гэтай інфармацыяй.

— Найперш хачу спыніцца на наступных аспектах закранутай вамі праблемы. Аналіз крымінальных спраў сведчыць, што па ўзроўню разбуральнага ўплыву арганізаваная злачыннасць стала сілай, якая ўяўляе сур'ёзную небяспеку для ўсёй беларускай дзяржавы. Апошнім часам павялічылася колькасць папярэдне добра арганізаваных так званых «заказных» забойстваў. Арганізаваныя злачынныя групоўкі становяцца больш агрэсіўнымі і жорсткімі. Напрыклад, праваахоўнымі органамі выяўлена банда Кажамякіна, якая на працягу двух гадоў учыніла на тэрыторыі Гомельскай і Магілёўскай абласцей 75 злачынстваў, у тым ліку 7 забойстваў, 7 замахаў на забойства, 10 разбойных нападаў, 4 згвалтаванні.

Беларуская арганізаваная злачыннасць імкнецца пашырыць маштабы сваёй дзейнасці, умацаваць свае сувязі з замежным крымінальным светам. Працягваецца працэс аб'яднання крымінальных груп, якія спецыялізуюцца на асобных злачынствах — разбоях, вымаганні, крадзяжы аўтатранспарту, кантрабандзе акцызных тавараў.

У адрозненне ад звычайных злачынцаў, арганізаваныя крымінальныя супольніцтвы пастаянна ўдасканальваюць свае метады абароны ад праваахоўных органаў, старанна канспірыруюцца. У некаторых арганізаваных злачынных груп ёсць свае, калі можна так сказаць, службы разведкі і контрразведкі. Асабліва клапоцяцца аб сваёй бяспецы так званыя «аўтарытэты» крымінальнага свету. Але нават звыш[illegible]ку ў праваахоўных органаў краіны знаходзіцца больш за 300 злачынных «аўтарытэтаў».

За пяць месяцаў гэтага года супрацоўнікамі міліцыі, пракуратуры і органаў дзяржбяспекі накіравана ў суды 117 крымінальных спраў у дачыненні да 332 асоб, якія ўчынілі злачынствы ў саставе арганізаваных груп.

— Раней супрацоўнікі праваахоўных органаў пастаянна скардзіліся на адсутнасць заканадаўчай базы, якая б дазваляла эфектыўна змагацца з арганізаванай злачыннасцю. Ці засталіся яшчэ такія «прарэхі» ў заканадаўстве?

— Сапраўды, да нядаўняга часу ў нашай краіне фактычна адсутнічала прававая база для барацьбы з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй. І толькі ў чэрвені 1997 года Нацыянальным сходам былі прыняты Закон «Аб мерах барацьбы з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй», а 21 кастрычніка мінулага года з'явіўся прэзідэнцкі Дэкрэт №21 «Аб неадкладных мерах [illegible]

[illegible] супрацоўнікам праваахоўных органаў не заўсёды ўдаецца ў поўнай меры рэалізаваць прадастаўленыя законам магчымасці і паўнамоцтвы.

Крытычна ацэньваючы нашу дзейнасць, хачу адзначыць, што арганізаваная злачыннасць павялічваецца колькасна і ўдасканальваецца хутчэй, чым мы прымаем меры ў адказ. А павінна быць наадварот.

— Гаворачы аб арганізаванай злачыннасці, нельга абысці тэму барацьбы з карупцыяй, якая нярэдка спрыяе росквіту мафіі.

— Сапраўды, арганізаваная злачынасць і карупцыя часам крочаць поруч. Гэтыя віды злачыннасці ўяўляюць найбольшую небяспеку для грамадства.

Праваахоўныя органы нашай краіны пастаянна вядуць работу па выяўленню «прадажных» дзяржаўных чыноўнікаў і іншых службовых асоб. За 5 месяцаў гэтага года ў суды накіравана 12 крымінальных спраў у дачыненні да 18 асоб, абвінавачваемых у хабарніцтве, 9 службовых асоб апынуліся на лаве падсудных за злоўжыванне ўладай [illegible]

[illegible] масці, што падобныя спробы будуць, калі ў краіне атрымаюць далейшае развіццё працэсы раздзяржаўлення і прыватызацыі. Вопыт суседняй Расіі — яскравае пацвярджэнне таму.

Вядома ж, праваахоўныя органы Беларусі не будуць маўкліва і абыякава назіраць за працэсам крыміналізацыі эканомікі, і мы зробім усё магчымае, каб спыніць спробы арганізаванай злачыннасці адмыць «брудныя» грошы.

— Улічваючы, што апошнім часам ідзе актыўнае збліжэнне Беларусі і Расіі, наколькі, на вашу думку, рэальная пагроза нашэсця расійскай арганізаванай злачыннасці на Беларусь?

— Злачынныя групоўкі, у адрозненне ад дзяржаў, на прасторах былога СССР фактычна не парывалі сваіх сувязяў пасля распаду Саюза. І наўрад ці варта гаварыць аб нейкай экспансіі расійскіх ці якіх-небудзь іншых злачынных груповак. Злачыннасць не мае межаў. Таму зараз існуючая крымінагенная сітуацыя дыктуе неабходнасць прыняц[illegible]

[illegible] ця. Працэс фарміравання сацыяльна арыентаванай рыначнай эканомікі ажыццяўляецца пад жорсткім кантролем дзяржавы. У такіх умовах, на маю думку, у арганізаванай злачыннасці проста няма магчымасці ўзяць пад кантроль найбольш прыбытковыя галіны эканомікі. Разам з тым я не выключаю магчыяд да 2000 года, аналагічная праграма прынята і ў рамках Саюза Беларусі і Расіі.

У гэтых дакументах ідзе гаворка аб стварэнні адзінага міждзяржаўнага банка даных аб асобах, якія маюць дачыненне да тэрарыстычнай дзейнасці, інфармацыі аб лідэрах злачынных фарміраванняў, звестак аб арганізатарах і актыўных удзельніках злачынных супольніцтваў. Працягваецца фарміраванне спецыялізаванага банка даных аб прадпрыемствах, установах, банках, якія выкарыстоўваюцца для адмывання «брудных» грошай.

У ліпені будучага года будзе праведзена сумеснае пасяджэнне калегіі Пракуратуры Беларусі і Генеральнай пракуратуры Расіі, на якім будуць разгледжаны найбольш важныя пытанні далейшага паглыблення нашага супрацоўніцтва, у тым ліку і ў сферы барацьбы з арганізаванай злачыннасцю.

— У нашым інтэрв'ю немагчыма абысці так званыя «гучныя» справы, у якіх фігуруюць, напрыклад, Тамара Віннікава, Васіль Лявонаў, Васіль Старавойтаў, Андрэй Клімаў. Калі яны ўсё ж будуць завершаны?

— Праводзіць расследаванне крымінальных спраў па абвінавачанню Віннікавай, Лявонава, Клімава даволі складана. Па гэтых справах праведзена сотні следчых дзеянняў, дзесяткі экспертыз.

[illegible]

Мікола ДЗЯБЕЛА.

«ЯМАЛ—ЕЎРОПА»: ПРЫПЫНКІ НА МАРШЫ

Амаль два гады таму, недзе восенню 1996 года, у рэспубліцы адбылася доўгачаканая падзея: пачалася пракладка беларускага ўчастка супергазаправода «Ямал—Еўропа».

На мітынгу, прысвечаным закладцы сімвалічнага стыку, прысутнічалі Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка, кіраўнік расійскага акцыянернага таварыства «Газпрам» Рэм Вяхіраў, іншыя афіцыйныя асобы. [illegible] Справа ў [illegible] азаць садзейнічан[illegible] авода па сваёй тэ[illegible] алтыйскія краіны, не [illegible] раіна. І ёсць за што спрачацца.

Як вядома, за транспарціроўку 1000 кубаметраў газу на адлегласць 100 кіламетраў краіна, якая прадастаўляе для гэтага сваю тэрыторыю, мае права атрымліваць дзесьці 1,8 долара. Пры ўмове, што толькі першая нітка газаправода на нашай тэрыторыі агульнай даўжынёй 575 кіламетраў здольная прапускаць штогод прыкладна 41 мільярд кубаметраў газу, рэспубліка будзе мець ад гэтага каля 420 мільёнаў долараў — якраз такую суму за газ мы завінаваціліся Расіі. А яшчэ немалыя сродкі «Газпрам» вымушаны будзе аплочваць рэспубліцы за эксплуатацыю зямель. Нельга скідваць з рахунку і тое, што прыкладна 1200 чалавек будзе занята на абслугоўванні газаправода. А гэта — дадатковыя рабочыя месцы. Словам, плюсаў у новай справе чакалася нямала.

Кіраўніцтва рэспублікі добра разумее важнасць новай будоўлі. З першага дня рабілася многае, каб забяспечыць своечасовае завяршэнне ўсіх работ на беларускім участку газаправода. Шчыравалі і самі будаўнікі. Пра гэта, дарэчы, не аднойчы паведамлялі сродкі масавай інфармацыі, у тым ліку і «Звязда».

На ўчастку Нясвіж—Свіслач, дзе работы вядзе генпадрадчык ЗАТ «Будтрансгаз», зварана і ўкладзена ў траншэі 108 кіламетраў газавых труб дыяметрам 1420 міліметраў. Дарэчы, пракладка газавых магістраляў падобнага роду ніколі раней ні ў былым Саюзе, ні на постсавецкай прасторы не ажыццяўлялася. Давялося распрацоўваць нават новыя правілы работы на такой магістралі, вырашаць шэраг тэхнічных задач. Нядрэнна справіўся з даведзеным заданнем яшчэ адзін генпадрадчык — трэст «Белтрубаводбуд». На 100-кіламетровым участку паміж Нясвіжам і Слонімам таксама зварaны і ўкладзены трубы. Крыху горш ідуць справы на 284-кіламетровай трасе Орша—Барысаў, дзе зварана толькі 85 кіламетраў труб і ўкладзена ў траншэю каля 80 кіламетраў. Яшчэ горш з будаўніцтвам газакампрэсарных станцый. Калі на Нясвіжскай КС выканана недзе каля 56 працэнтаў работ ад іх кантрактнага кошту, то на некаторых іншых кампрэсарных станцыях, як кажуць, і конь не валяўся. Ды і ўвогуле, на многіх аб'ектах аб'ёмы будаўнічых работ упалі ў некалькі разоў, а дзе-нідзе і зусім застопарыліся. Чаму? Адказ на гэтыя пытанні мы і паспрабавалі атрымаць ад генпадрадчыка — Мінскага аддзялення ЗАТ «Будтрансгаз».

У многім, растлумачылі там, ніякія тэмпы будаўніцтва звязаны з недахватам сродкаў. А нядаўна з галаўной арганізацыі ЗАТ «Будтрансгаз» атрымана распараджэнне аб часовым згортванні работ па КС Нясвіж і базе УМГ. Справа ў тым, што спажыўцы газу, у тым ліку і ў нашай рэспубліцы, завінаваціліся расійскаму «Газпраму» велізарную суму грошай. А гэта арганізацыя якраз і з'яўляецца асноўным заказчыкам. Яна ж аплачвае і за будаўніцтва, і за пастаўку камплектуючых. Да таго ж апошнім часам запаволіліся тэмпы будаўніцтва газаправода, які праходзіць па польскай тэрыторыі. Туды найперш і накіроўваюцца трубы, што паступаюць з Германіі, іншыя матэрыяльныя і грашовыя сродкі. Будаўнікі, вядома, не сядзяць склаўшы рукі. Яны звяртаюцца ў шматлікія інстанцыі, у тым ліку і ў Маскву, з просьбай аб выдзяленні сродкаў і камплектуючых для хутчэйшага завяршэння работ на гэтым вельмі важным для рэспублікі аб'екце.

Уладзімір ГОЙТАН.

ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, ШТО...

...МІНЧАН ЧАКАЕ ДЫФЕРЭНЦЫРАВАНАЯ АПЛАТА ЗА ПРАЕЗД

Што ні кажы, а сістэма аплаты гарадскога транспарту, якая засталася нам у спадчыну ад савецкіх часоў, цалкам задавальняе толькі пасажыраў, але ні ў якім разе не транспартнікаў, якія нясуць з-за гэтай ураўнілаўкі немалыя страты. Сапраўды, ёсць розніца, калі чалавек плаціць 2600 рублёў, каб праехаць усяго да наступнага прыпынку, ці выкладвае такую ж суму і катаецца, як гаворыцца, па кругу маршрута.

Між тым працягласць некаторых сталічных маршрутаў, заўважым, дасягае 25 кіламетраў. Нідзе за мяжою такога «камунізму» на транспарце сустрэць немагчыма: там дзейнічае ці пачасовая аплата праезду ў залежнасці ад часу карыстання тым ці іншым транспартным сродкам, ці аплата, у залежнасці ад працягласці маршрута, па зонах. Нават у метро. Таму наш чалавек адчувае сябе ў замежжы неяк няўтульна. А тут раптам з'явіліся чуткі, што і сталічныя транспартнікі жадаюць укараніць замежны вопыт. Маўляў, нават ужо адпаведны імпартны апарат праходзіць выпрабаванні. Каб высветліць сітуацыю, мы звярнуліся да начальніка вытворчага ўпраўлення транспарту і сувязі Мінгарвыканкама Мікалая Вавулы.

— Сапраўды, думкі перавесці калі-небудзь сталічны транспарт на дыферэнцыраваную аплату праезду ў нас ёсць, але пакуль гаварыць аб гэтым яшчэ заўчасна, — паведаміў нам Мікалай Васільевіч. — Не дазволіць у хуткім часе нам гэта зрабіць, па-першае, недастатковае фінансаванне нашай галіны (закупка ж абсталявання за межамі рэспублікі патрабуе не адзін мільён долараў). А, па-другое, наяўнасць 49 катэгорый ільготнікаў, якія прыйдзецца ў гэтым выпадку неяк упарадкаваць.

Не пацвердзіў Мікалай Вавула і праўдзенне выпрабаванняў новага імпартнага апарата, які дазваляе «сартаваць» пасажыраў у залежнасці ад працягласці паездкі. Хутчэй за ўсё, чуткі выкліканы эксперыментам, які праводзіўся пэўны час таму, з польскімі кампосцерамі. Кантралёр, які з'яўляўся ў пасажырскім салоне, як заўсёды, нечакана, блакіраваў іх націсканнем кнопкі, і ўжо ніхто з «зайцоў» не меў магчымасці пракампасціраваць падрыхтаваны «на ўсякі выпадак» талончык.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Даўно не бачыліся...

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

З ЛЕСАМ — ТРЭБА «НА ВЫ»...

Праверка сёлетняй вясной выявіла сур'ёзныя парушэнні ў экспарце лесапрадукцыі. Аказалася, што вываз дзелавой драўніны ў аб'ёме каля 1 млн. куб. метраў, а гэта шостая частка вырабляемай і рэалізуемай дзелавой драўніны, афіцыйна не ўлічваецца і не кантралюецца. Гэтым даходным бізнесам займаецца больш як 900 структур, непасрэдна не звязаных з дзейнасцю лесапрамысловага комплексу рэспублікі. На розніцы паміж унутранымі і мінімальнымі індыкатыўнымі цэнамі на лесапрадукцыю дзяржава губляе больш за 40 млн. долараў ЗША ў год. Толькі па Расонскаму лясгасу страты ад продажу лесапрадукцыі па заніжаных цэнах камерцыйным структурам склалі 780 млн. руб. За дапушчаную безгаспадарчасць загадам міністра лясной гаспадаркі ад 10 красавіка 1998 года вызвалены ад займаемай пасады дырэктар Расонскага лясгаса Г. А. Турашаў. Камітэтам дзяржкантролю пастаўлена перад Мінлясгасам пытанне аб вызваленні ад пасады і генеральнага дырэктара Віцебскага вытворчага лесагаспадарчага аб'яднання П. В. Пракопа за аслабленне кантролю за работай падведамных лясгасаў.

Было выяўлена, што самавольнай высечкай лесу для наступнага продажу камерцыйным структурам займаюцца і асобныя калгасы і саўгасы. Толькі ў Полацкім раёне ў 1997 годзе яе аб'ёмы склалі больш за 6,0 тыс. кубаметраў. Ад рэалізацыі драўніны па заніжаных цэнах замежнаму прадпрыемству «Белфарэст» за 1996—1998 гг. гаспадаркамі раёна недаатрымана 333,5 млн. руб., у тым ліку калгасам «Гараны» — 106,4 млн. руб. За нанесеныя дзяржаве страты на старшыню калгаса «Гараны» А. Г. Калтунова зроблена грашовае налічэнне. Матэрыялы праверкі накіраваны ў пракуратуру Полацкага раёна.

Калегія Камітэта дзяржкантролю прапанавала праўленню закрытага акцыянернага таварыства «Мазырскі лесапрамгас» ва ўстаноўленым парадку разгледзець пытанне аб вызваленні ад займаемай пасады генеральнага дырэктара таварыства В. С. Булойчыка за нерацыянальнае выкарыстанне лясных рэсурсаў. Страты дзяржавы ад рэалізацыі драўніны ЗАТ «Мазырскі леспрамгас» камерсантам па заніжаных цэнах склалі каля 1,5 млрд. руб.

Па выніках праверкі Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь было рэкамендавана прыняць меры па абароне ўнутранага рынку лесаматэрыялаў, ажыццявіць комплекс мераў па рацыянальнаму выкарыстанню лясных рэсурсаў. Адной з іх стала прыняцце ўрадам 11 мая 1998 года пастановы «Аб некаторых мерах па ўрэгуляванню экспарту лесаматэрыялаў», якім, да вырашэння ўсіх іншых звязаных з гэтым пытанняў, прыпынены вываз лесаматэрыялаў за мяжу суб'ектамі гаспадарання.

Акрамя планавых праверак, зварот да праблем лясной галіны выкліканы і паступаючымі ў Камітэт дзяржкантролю заявамі грамадзян, якія не ў стане далей цярпець факты безгаспадарчасці і парушэнняў у асобных лясгасах. У ходзе іх разгляду ў Барысаўскім лясгасе ўстаноўлены факты нядбайных адносін дырэктара лясгаса А. С. Гаўрыловіча да выкарыстання дзяржаўных сродкаў, выдзеленых на будаўніцтва асабістага жылога дома, незаконных дзеянняў пры будаўніцтве аб'ектаў вытворчага прызначэння, а таксама неабгрунтаваных выплат прэмій работнікам.

З размахам, як высветлена праверкай Камітэта дзяржкантролю Віцебскай вобласці, за сродкі Гарадоцкага лясгаса вядзе будаўніцтва жылога дома для сваёй сям'і з трох чалавек дырэктар гэтага прадпрыемства В. В. Волкаў. Каштарысная вартасць дома агульнай плошчай 170,6 кв. метра, жылой — 51,5 кв. метра ў дзеючых цэнах складае 1,5 млрд. рублёў. На 1 красавіка на гэтым дырэктарскім аб'екце асвоена 902,0 млн. руб. Па атрыманай кантралёрамі даведцы, будаўніцтва трохпакаёвай кватэры агульнай плошчай 80,4 кв. метра, жылой — усяго толькі на 10 метраў менш у г. Гарадку абышлося б у 668,0 млн. рублёў. Розніца была б зусім не лішняй на рахунку лясгаса, тым больш, што ад пастаўкі лесапрадукцыі камерцыйным структурам па заніжаных цэнах каса лясгаса недалічылася 369,0 млн. рублёў. Разгледзеўшы матэрыялы праверкі, калегія Віцебскага вытворчага лесагаспадарчага аб'яднання прыняла рашэнне хадайнічаць перад Мінлясгасам аб вызваленні В. В. Волкава ад займаемай пасады дырэктара Гарадоцкага лясгаса.

Праверка пацвердзіла справядлівасць звароту групы работнікаў Уздзенскага лясгаса аб злоўжываннях службовым становішчам ляснічага Целякоўскага лясніцтва В. Е. Ажырэвіча. Заганная практыка, калі подпіс у нарадах аб прынятай на захоўванне нарыхтаванай прадукцыі ставіць не ляснік дадзенага абхода, а сам ляснічы або не замацаваныя за дадзеным абходам леснікі, стварала перадумовы яе крадзяжу. У жніўні 1997 года па Целякоўскаму лясніцтву была ўстаноўлена недастача 252,2 кубаметра лесу, што прывяло да разбору ў раённым судзе.

Камітэт дзяржкантролю рэкамендаваў Мінскаму вытворчаму лесагаспадарчаму аб'яднанню вызваліць ад займаемай пасады ляснічага Целякоўскага лясніцтва В. Е. Ажырэвіча. Праверка лясніцтва высветліла, што не ўсё добра і ў самім Уздзенскім лясгасе.

Камітэт дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь прапанаваў Мінскаму вытворчаму лесагаспадарчаму аб'яднанню разгледзець пытанне аб адказнасці за іх дырэктара Уздзенскага лясгаса Б. В. Фіялкоўскага, галоўнага ляснічага М. Я. Крука і галоўнага бухгалтара Л. А. Уласавай.

М. ФІЛІСТОВІЧ, загадчык аддзела сацыяльна-эканамічнага аналізу Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

НЕ ДАЕ СТЫХІЯ СПАКОЮ

Сярод тых раёнаў Віцебшчыны, якія нядаўна зноў пацярпелі ад стыхіі, і Докшыцкі. Моцны вецер, праліўны дождж нарабілі тут нямала бяды. Многія вёскі і фермы пазбаўлены электраэнергіі, перарвана сувязь. У некаторых хатах у мінулую суботу былі сапраўдныя патопы — плавала мэбля.

Цяпер усе сілы ў раёне кінуты на ліквідацыю гэтых наступстваў. Але адразу аднавіць усе лініі электраперадач, пашкоджаныя ветрам і маланкай, устанавіць сувязь з гаспадаркамі вельмі няпроста. У некаторыя вёскі адпраўляюцца пажарныя машыны адпампоўваць са студняў верхавую ваду, якая літаральна перапоўніла іх.

У мінулую суботу і нядзелю я знаходзіўся якраз у Докшыцкім раёне, у калгасе «Савецкая Беларусь», сам мог пераканацца, што дажджы небывалай інтэнсіўнасці нанеслі немалую шкоду і гаспадарцы, і прыватным участкам вяскоўцаў: пад вадой аказаліся пасевы бульбы, буракоў, пад вадою і скошаныя ўчасткі травы (якое з яе атрымаецца сена — зразумела). А перад непагаддзю вяскоўцы рупліва завіхаліся на поўную сілу працавала сенаўборачная тэхніка.

У нядзелю, праўда, выглянула сонца, перастаў ісці дождж, жывёлу можна было выганяць на пашу.

Меліяраванае поле паміж вёскамі Асіннікі і Кісява ў калгасе «Савецкая Беларусь». Тут пасвіцца невялікі статак, 16 кароў, гэта жывёла насельнікаў дзвюх вёсак. Радоўку адбывае малады хлопец, відаць, замяняе маці ці бабулю. Абедзенны час, жанчыны з даёнкамі ідуць да сваіх кароў, частуюць іх акрайцамі хлеба. З вясёлым звонам струменіць у вёдры малако. Гэтай жа парой яно самае смачнае і спажыўнае.

— Ну што, нарабіў дождж бяды?

— А няго ж, цяпер, па ўсім відаць, застанёмся без бульбачкі.

— Вады поўныя барозны, цяпер цеплыню — і сапрэе бульба.

— А сена, яго ўжо можна і не збіраць, ды вось толькі трэба сенажаць аслабаніць, каб атава расла.

— Ну а малачко на продаж?

— Не, тое, што доім у поўдзень, — сабе, здаём вячэрняе ды ранішняе.

Потым я размаўляў з малаказборшчыкам Пятром Януковічам, які збірае малако якраз па гэтых дзвюх вёсках. З самай раніцы аб'язджае ён двары вяскоўцаў, злівае ў флягі падрыхтаваны імі ўдой. Ну а днём прыязджае малакавоз і забірае здадзенае вяскоўцамі. Статак у дзвюх вёсках невялікі, але і ён дае дзяржаве кожную раніцу 150 літраў малака. Праўда, у выхадныя дні, калі наязджаюць у вёску госці з горада, яго бывае менш. Атрымліваюць вяскоўцы за здадзены літр чатыры тысячы рублёў. Вельмі мала. Ды толькі ж многія трымаюць і па дзве каровы, у дзень здаюць па дваццаць і больш літраў. Таму нейкая капейчына да пенсіі дадаецца.

Сам жа малаказборшчык атрымлівае за кожны прывезены ім літр 200 рублёў, яшчэ 75 тысяч у месяц за тое, што возіць малако на сваім кані. Усяго ў калгасе пяць малаказборшчыкаў. На цэнтральнай сядзібе, у Гарадзішчы, Глафіра Аўласевіч збірае ў дзень больш за тону малака. Так што дапамога дзяржаве ад вяскоўцаў тут немалая. На малочнай жывёлагадоўлі спецыялізуецца і гаспадарка.

У той дзень пад вечар зноў насунуліся аблокі, пайшоў дождж. І вяскоўцы з сумам паглядалі ў зацягнутае хмарамі неба. Відаць, і сапраўды не будзе ўраджаю бульбы — галоўнага і харчовага, і кармавога прадукту. Ды і з іншымі кармамі няпроста. Вялікая надзея на буракі. Іх вяскоўцы вырошчваюць і на сваіх сотках, і на калгасным полі. Тут дамоўленасць такая: узяўся прапалоць, а потым і ўбраць, напрыклад, дваццаць сотак — калгас скосіць для цябе дваццаць сотак травы. Ну а за здадзеныя восенню буракі будзе разлічвацца зернем. Такі вось натуральны абмен.

У панядзелак у калгас «Савецкая Беларусь» я так і не дазваніўся. Сувязь яшчэ не аднавілі. Ішоў дождж.

Алесь КАСЦЕНЬ.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 326

Аб унясенні дапаўненняў ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 снежня 1997 г. № 618

1. Унесці ў пункт 1 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 снежня 1997 г. № 618 «Аб падатковых ільготах на 1998 год» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 34, арт.1065) наступныя дапаўненні:

1.1. падпункт 1.1 дапоўніць абзацам наступнага зместу:

«абслугоўваючыя сельскую гаспадарку і іншыя прадпрыемствы — у частцы аб'ёмаў работ (паслуг), выкананых (аказаных) спецыялізаванымі механізаванымі атрадамі, створанымі гэтымі прадпрыемствамі, для калгасаў, саўгасаў, іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, пры ўмове раздзельнага ўліку названых работ (паслуг)»;

1.2. падпункт 1.2 дапоўніць абзацам наступнага зместу:

«абслугоўваючыя сельскую гаспадарку і іншыя прадпрыемствы — у частцы сродкаў, атрыманых за работы (паслугі), выкананыя (аказаныя) спецыялізаванымі механізаванымі атрадамі, створанымі гэтымі прадпрыемствамі, для калгасаў, саўгасаў, іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, пры ўмове раздзельнага ўліку названых работ (паслуг)»;

1.3. падпункт 1.4 дапоўніць абзацам наступнага зместу:

«абслугоўваючыя сельскую гаспадарку і іншыя прадпрыемствы — у частцы выручкі ад выканання работ (аказання паслуг) спецыялізаванымі механізаванымі атрадамі, створанымі гэтымі прадпрыемствамі, для калгасаў, саўгасаў, іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў пры ўмове раздзельнага ўліку названых работ (паслуг)»;

1.4. дапоўніць пункт падпунктам 1.7 наступнага зместу:

«1.7. ад выплаты падатку на нерухомую маёмасць абслугоўваючыя сельскую гаспадарку і іншыя прадпрыемствы, — з асноўных вытворчых фондаў сельскагаспадарчага прызначэння, выкарыстаных для выканання работ (аказання паслуг) спецыялізаванымі механізаванымі атрадамі, створанымі гэтымі прадпрыемствамі, для калгасаў, саўгасаў, іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, пры ўмове раздзельнага ўліку названых работ (паслуг)».

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь вызначыць пералік сельскагаспадарчых работ (паслуг), прадугледжаных пунктам 1 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 снежня 1997 г. № 618.

3. Гэты Указ увесці ў дзеянне з дня яго падпісання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

22 чэрвеня 1998 г., г.Мінск.

РОЗГАЛАС

ЗВЯЗДА 24 чэрвеня 1998 г. 3

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Аб унясенні змяненняў і дапаўнення ў Закон Рэспублікі Беларусь «Аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь»

Прыняты Палатай прадстаўнікоў 21 мая 1998 года
Адобраны Саветам Рэспублікі 12 чэрвеня 1998 года

Артыкул 1. Унесці ў Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 кастрычніка 1991 года «Аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь» (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1991 г., № 32, арт. 581; 1993 г., № 26, арт. 320; 1995 г., № 32, арт. 421; Ведамасці Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 9, арт. 194) наступныя змяненні і дапаўненне:

1. Частку другую артыкула 13 выключыць.

2. Артыкул 17 выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«Артыкул 17. Асобы парадак набыцця грамадзянства Рэспублікі Беларусь некаторымі катэгорыямі асоб

Асобы парадак набыцця грамадзянства Рэспублікі Беларусь устанаўліваецца для:

1) асоб, якія нарадзіліся за межамі сучаснай тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і з'яўляюцца патомкамі (крэўнымі сваякамі па прамой лініі: дзеці, унукі, праўнукі) асоб, што пражывалі ў Рэспубліцы Беларусь да ўступлення ў сілу гэтага Закона і сталі грамадзянамі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з пунктам 1 артыкула 2 гэтага Закона;

2) беларусаў, а таксама асоб, якія ідэнтыфікуюць сябе як беларусы, і іх дзяцей, унукаў і праўнукаў, што нарадзіліся за межамі сучаснай тэрыторыі Рэспублікі Беларусь;

3) асоб, якія знаходзяцца ў грамадзянстве былога СССР і маюць высокія дасягненні ў галіне навукі, тэхнікі, культуры і спорту ці валодаюць прафесіямі, неабходнымі для Рэспублікі Беларусь, калі набыццё імі грамадзянства адпавядае інтарэсам Рэспублікі Беларусь.

Грамадзянства такім асобам прадастаўляецца пры наяўнасці іх хадайніцтва і ўмоў, прадугледжаных пунктамі 1, 2 і 5 артыкула 13 гэтага Закона.»

3. Дапоўніць артыкул 17[1] новай часткай наступнага зместу:

«Асобам прыналежнасць да грамадзянства былога СССР з'яўляецца пры наяўнасці ў іх дакумента, які пацвярджае прыналежнасць да грамадзянства былога СССР.

Прыналежнасць да грамадзянства былога СССР асоб, якія хадайнічаюць аб набыцці грамадзянства Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з гэтым артыкулам, вызначаецца па наяўнасці ў іх пашпарта грамадзяніна былога СССР з адзнакай аб прыналежнасці да грамадзянства былога СССР.»

4. У абзацы пятым артыкула 31 і абзацы пятым артыкула 32 словы «рэгістрацыю страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь» замяніць словамі «прымаюць рашэнне па пытаннях рэгістрацыі страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь».

5. Артыкул 37 выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«Артыкул 37. Тэрміны разгляду заяў па пытаннях грамадзянства

Тэрмін разгляду заяў аб прыёме ў грамадзянства не павінен перавышаць аднаго года.

Тэрмін разгляду заяў аб набыцці грамадзянства ў парадку рэгістрацыі не павінен перавышаць трох месяцаў.

Тэрмін разгляду заяў аб выхадзе з грамадзянства не павінен перавышаць шасці месяцаў».

Артыкул 2. Гэты Закон уступае ў сілу з дня яго апублікавання.

Артыкул 3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь:

прывесці рашэнні Урада Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з гэтым Законам;

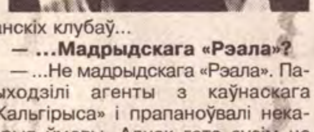
забяспечыць перагляд і адмену рэспубліканскімі органамі дзяржаўнага кіравання, падпарадкаванымі Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь, іх нарматыўных актаў, якія супярэчаць гэтаму Закону.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

22 чэрвеня 1998 г., г. Мінск. № 171-З

З першых рук

Валерый ДАЙНЕКА: «Я па-ранейшаму адмаўляюся гуляць за зборную Беларусі»

Як стала вядома карэспандэнту «Звязды» з дакладна інфармаванай крыніцы, лепшы баскетбаліст Беларусі 1996 года Валерый Дайнека не без скандалу збіраецца пакінуць маскоўскую каманду ЦСКА, дзе ён гуляў апошнім часам.

Нагадаем для тых, хто ўжо не памятае, што ў свой час Валерый таксама са скандалам развітаўся і з беларускай Федэрацыяй баскетбола, заявіўшы тады ў інтэрв'ю нашай газеце: «Я не хачу гуляць за зборную Беларусі, бо тут няма аніякіх умоў для спартсменаў. Функцыянеры працуюць толькі для сябе, так што, як кажуць, у маёй «смерці» прашу вінаваціць Федэрацыю баскетбола Беларусі». І дабавіў: «Зараз для мяне стварылі ўсе ўмовы для працы ў маскоўскім ЦСКА: атрымліваю добрыя грошы, кватэру...»

Апошняя «ўмова», трохпакаёвая кватэра, якую Валера па ўмовах кантракта павінен быў атрымаць ад кіраўніцтва армейскага клуба ў Маскве, і стала прычынай скандалу, які грымнуў днямі. Валерый Дайнека аб'явіў, што развітваецца з ЦСКА і збіраецца заключыць кантракт з новым клубам — каўнаскім «Жальгірысам» (!), які ў гэтым сезоне стаў уладальнікам Кубка Еўропы. Ці так гэта?

З Валерам, які зараз знаходзіцца на адпачынку ў Мінску, з гэтага і пачалася гаворка.

— Вы на самай справе такі скандальны чалавек?

— Ды зусім не. І тыя чуткі, што пачуў, дарэчы, ад вас, пакуль усяго толькі чуткі.

— Як кажуць, дыму без агню не бывае...

— Так, у мяне закончыўся кантракт з маскоўскім ЦСКА, і зараз я ў водпуску, да мяне падыходзілі з іспанскіх клубаў...

— ...Мадрыдскага «Рэала»?

— ...Не мадрыдскага «Рэала». Падыходзілі агенты з каўнаскага «Жальгірыса» і прапаноўвалі некаторыя ўмовы. Аднак гэта зусім не азначае, што я ўжо ў Літве.

— Значыцца, такія чуткі камусьці на руку?

— Значыцца так. Хутчэй за ўсё, сыр-бор разгарэўся з-за той злашчаснай кватэры, якую клуб паабяцаў, нават выдаў мне на яе дакументы, аднак я яе да гэтага часу не атрымаў. Іншая справа, што зараз, калі я ў Мінску, я не ў курсе апошніх маскоўскіх падзей. Наконт літоўцаў таксама пакуль што цьмяна.

— А наконт беларусаў? Вы па-ранейшаму адмаўляецеся гуляць за зборную Беларусі?

— Па-ранейшаму. Калі ў беларускай федэрацыі была б хоць нейкая арганізацыя матчаў, я маю на ўвазе хаця б тое, каб баскетбалістаў своечасова запрасілі на тую ці іншую сустрэчу і заплацілі б за білет...

— Уся справа ў грашах...

— Ну пры чым тут грошы?! Я ж вам ужо казаў, што я матэрыяльна забяспечаны, аднак проста не магу трываць у дачыненні да сябе абыякавых адносінаў. Калі мне і патрэбна было вяртацца ў беларускую зборную, гэта трэба было рабіць два гады таму...

Алесь СІВЫ.

«МАЛАДЗЕЧНА-98»

Спяваць дык спяваць...

Вось ужо ў пяты раз мы падводзім вынікі фестывалю Беларускай песні і паэзіі

Можна было б, як гэта звычайна робіцца пры асвятленні розных фестываляў, пачаць з таго, у якой краіне мы жывём, як шануем сваю зямлю, якая яна багатая — асабліва на добрыя словы...Пісаць так можна колькі заўгодна. Толькі гэткі пафас больш падобны на самаўнушэнне. А фестываль у чарговы раз пацвердзіў словы, сказаныя на адкрыцці Уладзімірам Някляевым: «Мы ёсць тое, што мы ёсць».

Маладзечанскі фестываль можна лічыць вельмі паказальным з пункту гледжання таго, што ёсць наша культура сёння, для каго яна ёсць, што яна нясе. У свядомасці большасці людзей культура ўвасоблена ў асобах артыстаў, якія спяваюць песні. А фестываль «Маладзечна-98» найлепшым чынам паказвае твар беларускай эстрады.

Сёлета на фестывалі была атрымана перамога над «фанерай». «Жывым» голасам спявалі не толькі канкурсанты, але і ўжо прызнаныя артысты, якім звычайна публіка гатова дараваць многае. Між іншым, у іх атрымалася. Спецыяльна ў Дзяржаўным канцэртным аркестры былі зроблены сем аранжыровак для Анатоля Ярмоленкі. З аркестрам спявала Алеся. І нават гурт «Палац» вымушаны быў адмовіцца ад сваіх камп'ютэрных «наваротаў», праўда, песня чамусьці гучала калядная і старая, як свет. Хаця ў любімцаў, як высветлілася, маладзечанскай публікі ёсць новая праграма, і было б лагічна паказаць нешта адтуль. З салістамі Дзяржаўнага канцэртнага аркестра ўсё і так зразумела. Большасць з іх прайшла праз конкурс маладых выканаўцаў усё таго ж фестывалю беларускай песні і паэзіі, дзе і вучылася спяваць з аркестрам.

Яшчэ адна асаблівасць прайшоўшага фестывалю — пашырэнне рытмаў. Там, дзе пануе эстрада, знайшлося месца ў адным з канцэртаў беларускім рок-гуртам. Добра, што знайшлося. Таму што ў іх ёсць свой слухач, таму што большасць з іх працуюць выключна на беларускай мове. І гэта не фарысейства. Беларускія рок-гурты запісваюць альбомы, якія добра разыходзяцца, і да таго ж даюць канцэртаў значна больш, чым некаторыя эстрадныя зоркі. Цяпер у іх з'явілася магчымасць «засвяціцца» па тэлебачанні перад больш шырокай аўдыторыяй. Адразу стала бачна, хто чаго варты. Вось толькі ці трэба было проціпастаўляць «рок» і традыцыйнае народнае мастацтва, якое прадстаўляў хор імя Цітовіча? Гэта не проста розная манера спеваў, гэта дзве розныя культуры.

Яшчэ адна адметнасць «Маладзечна-98»: у назве фестывалю паэзія апынулася на першым месцы. Хаця песень тут па-ранейшаму значна больш.

З шэрагу іншых беларускіх фестываляў маладзечанскі вылучаўся тым, што праходзіў толькі на беларускай мове. Як сказаў старшыня Маладзечанскага гарвыканкама Station Станіслаў Татарыновіч, «арганізатары не здраджваюць традыцыям». Па традыцыі прамоўцы казалі высокія словы пра тое, што наша песеннае слова будзе жыць у сэрцы. Дзе ж яшчэ яму жыць? Са сцэны неслася песня, агульны сэнс якой можна перадаць такім чынам: трэба берагчы наша беларускае слова. І наўрад ці хтосьці стане спрачацца. Трэба...

Ларыса ЦІМОШЫК.

ХРОНІКА АПОШНІХ ДЗЁН

● **Тэрарысты, якія захапілі пасажырскі авіялайнер у Іспаніі,** вызвалілі 11 чалавек — дзяцей і пажылых жанчын. На борце «Боінга-727» засталося 120 чалавек. Трое невядомых загадалі пілоту самалёта, які рабіў унутраны рэйс з Севільі ў Барселону, ляцець у Афіны, але потым запатрабавалі адправіцца ў Тэль-Авіў. Злачынцы пагражаюць узарваць самалёт, калі іх патрабаванне не будзе выканана. Авіялайнер сеў для дазапраўкі ў аэрапорце Валенсіі, дзе яго акружылі ўзмоцненыя нарады паліцыі.

● **Дэлегацыя Міжнароднага валютнага фонду** абмяркоўвае з расійскім кіраўніцтвам умовы прадастаўлення новай пазыкі, памер якой можа скласці ад 10 да 15 мільярдаў долараў. Фонд патрабуе рэзкага скарачэння расходаў, павелічэння збору падаткаў і рэформы энергетычнага сектара. Прэс-сакратар прэзідэнта Ястржэмбскі заявіў учора, што некаторыя з гэтых умоў будзе вельмі цяжка прыняць. На мінулым тыдні МВФ адклаў выплату Расіі чарговага крэдыту ў памеры 670 мільёнаў долараў — з-за невыканання ўмоў фонду.

● **Дваім босам неапалітанскай мафіі** ўдалося ўцячы з залы суда ў горадзе Салерна, дзе праходзіў працэс па іх справе. Фердынанда Чэзерана і Джузепе Аўтарына ўцяклі праз тунель, выкапаны пад будынкам суда. Падкоп выходзіў прама пад клетку, у якой Чэзерана і Аўтарына знаходзіліся з 44 іншымі абвінавачваемымі. Тут злачынцы знайшлі зброю, пакінутую ім памагатымі, і пасля кароткай перастрэлкі з паліцыяй апынуліся на волі.

● **Адна балгарская сям'я на тры месяцы збіраецца вярнуцца з XX стагоддзя ў каменны век.** Муж і жонка адважыліся на гэты крок з мэтай праверыць здольнасці сучаснага чалавека да выжывання сярод дзікай прыроды. Таму гісторыкі Каліна і Донча Чукаровы на тры месяцы адпраўляюцца ў пячору.

Яны будуць насіць шкуры звяроў, здабываць агонь трэннем, паляваць пры дапамозе лукаў і коп'яў і лячыцца толькі прыроднымі лекамі.

Эксперымент, да якога бацькі падключаюць і свайго сына, пачнецца 15 ліпеня — у гэты дзень сям'я адпраўляецца ў пячору, размешчаную каля горада Плоўдзіў, што на поўдні краіны. Усё, што будзе адбывацца з Чукаровымі, яны будуць фіксаваць на сценах пячоры пры дапамозе малюнкаў.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Бразілія, наколькі вядома, стала першай краінай у свеце, якая разам з рысам, фасоляй, цукрам, іншымі «прадуктамі першай неабходнасці» ўключыла ў «спажывецкую карзінку» прэзерватывы — або шэсць мужчынскіх, або два жаночыя. Лічыцца, што гэта крайне важна зараз, калі грозна наступае СНІД.

ІТАР—ТАСС.

Трагічна для кошкі Вары скончылася яе жаданне паласавацца рыбкай з хатняга акварыума — падводныя жыхаркі самі аказаліся вялікімі аматарамі свежай кашацінкі. Масквіч Міхаіл К. завёў у сябе дома міні-заапарк: папугая, кошку і чатырох піраній. Аб пражорлівасці гэтых экзатычных рыб ходзяць легенды. Каб пазбегнуць бяды, малады чалавек накрываў рыбіну «хатку» накрыўкай. А нядаўна гаспадар з'ехаў на тры дні, папярэдне добра накарміўшы сваіх гадаванцаў. Калі вярнуўся, то не знайшоў сваёй любімай кошкі. А на дне акварыума — о, жах! — убачыў белыя костачкі.

«Труд».

Як кажуць, «вялікую свінню» падлажыла аматарам сексвідовішчаў па Інтэрнэту амерыканская фірма «Элрон софтвэр». Яна распрацавала праграму, якая дазваляе вызначыць, хто з супрацоўнікаў той ці іншай кампаніі разглядвае па Інтэрнету электронныя лісткі, прысвечаныя сексу.

Вынікі першых жа праверак аказаліся неверагоднымі. Кіраўнікі дзвюх трацей кампаній, якія прымалі ўдзел у тэсціраванні праграмы, са здзіўленнем убачылі, што іх падначаленыя значную частку працоўнага часу прысвячаюць уважліваму вывучэнню эратычных і парнаграфічных адлюстраванняў. У многіх кампаніях супрацоўнікі, якія праштрафіліся, ужо пакараныя.

ІТАР—ТАСС.

Магчымасці Жэневы...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

[illegible]

— У гэтым годзе спаўняецца 50 гадоў з дня абвяшчэння Генеральнай Асамблеяй ААН Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. [illegible]

[illegible]

Для ААН «залаты юбілей» дэкларацыі, [illegible]

— Ці супрацоўнічае жэнеўская штаб-кватэра з Еўрапейскім саюзам, Саветам Еўропы, АБСЕ, іншымі еўрапейскімі арганізацыямі? [illegible]

[illegible]

— Помніцца, у Жэневе раней ішлі гарачыя спрэчкі [illegible]

Спрачаюцца па-рознаму, [illegible]

Пасля таго як канферэнцыя падрыхтавала такі асноўны міжнародны дакумент, як Дагавор аб забароне ядзерных выпрабаванняў, паўстала пытанне аб далейшых напрамках яе работы. Неабходныя, перш за ўсё, шматбаковыя намаганні для універсалізацыі дагавораў аб нераспаўсюджванні і забароне выпрабаванняў ядзернай зброі, што сёння асабліва актуальна ў святле нядаўніх падзей у Індыі і Пакістане. Неабходна развіваць рэгіянальны падыход да ядзернага раззбраення, рыхтаваць дагаворанасці аб транспарэнтнасці ва ўзбраеннях, гарантыях бяспекі няядзерным дзяржавам і спыненні вытворчасці расшчапляемых матэрыялаў.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

(Рэдакцыя выказвае падзяку прадстаўніцтву ААН у Беларусі за дапамогу ў арганізацыі інтэрв'ю.)

Толькі факт

◆ **Смяротнасць мужчын** у расійскіх сёлах — у ўзросце ад 20 да 40 гадоў — вырасла за апошнія дзесяць гадоў на 40 працэнтаў.

◆ Украінскі ўрад мяркуе скараціць да канца года **колькасць работнікаў бюджэтнай сферы** больш чым на 112 тысяч чалавек.

◆ У розных краінах дзейнічае свой уласны ўзрост для ўступлення ў шлюб. **Самы ранні на выданне дзяўчаты** ў Венесуэле, Уругваі, Чылі, Ірландыі, Калумбіі, Перу і Канадзе — 12 гадоў. Хлопцы могуць жаніцца з 14 гадоў — у Венгрыі, Венесуэле, Ірландыі, Канадзе, Калумбіі, Перу, Уругваі і Чылі.

◆ Высветлілася, паводле вынікаў апытання грамадскай думкі, праведзенага сацыялагічнай службай Луіса Харыса, што найбольш прэстыжнай у Злучаных Штатах з'яўляецца **прафесія ўрача.**

ІМЯ Ў ГІСТОРЫІ АЙЧЫНЫ

З верай у беларускую зорку

Ягонае імя і ягоны лёс, як і тысяч, соцень тысяч нашых гаротных суайчыннікаў, па-ранейшаму ў забыцці, абструкцыі, знявазе.

Але ж — за што?

За тое, што, будучы высокаадукаваным, высокакваліфікаваным спецыялістам, проста эрудзіраваным, разумным чалавекам, думаў, дбаў, клапаціўся пра Бацькаўшчыну, пра родную старонку, пра свой шматпакутны народ?..

Ці за тое, што меў у жыцці сваю пазіцыю: цвёрдую, выпакутаваную ўласным вопытам, скіраваную ўсё на тое ж — на службу і дзейнасць у імя беларускага нацыянальнага Адраджэння?..

А можа за тое, што, стаўшы на шлях змагання за вызваленне Беларусі, сказаў услых, на поўны голас ПРАЎДУ: і пра гісторыю нашага краю, і пра прычыны спрадвечных пакут народа, і, бадай што, галоўнае — пра шляхі выхаду на самастойны жыццёвы прасцяг?..

ТЫМ ПАДЗЕЯМ І СПРАВАМ — ужо ад шасцідзесяці да васьмідзесяці гадоў. Зазвычай жа ў гісторыі тайны і таямніцы захоўваюцца да паўстагоддзя — не больш. Дык чаму ж маўчаць у нас? Чаму не называюць людзей — герояў ці антыгерояў, хоць бы галоўных дзеючых асоб — сваімі імёнамі?

Гэтых «чаму?» у нашай гісторыі яшчэ так многа!

Ні ў адным энцыклапедычным слоўніку ці даведніку Аляксандру Іванавічу Цвікевічу не адведзена пакуль што хоць бы колькі радкоў. І толькі ў сёлетнім перакідным календары 22 чэрвеня пазначана: «Сёлета спаўняецца 110 гадоў А. І. Цвікевічу (1888—1937), гісторыку, філосафу, палітычнаму дзеячу». Што ж, як кажуць у такіх выпадках, дзякуй і за гэта! Аднак кіпучая, неўтаймоўная дзейнасць гэтага таленавітага і неардынарнага чалавека заслугоўвае куды больш вартай адзнакі...

...Ён нарадзіўся на Гродзеншчыне. Бліскучая пачатковая адукацыя, атрыманая ў прыватных настаўнікаў і ў гімназіі, дазволіла юнаку паступіць на вучобу ў самы прэстыжны па тым часе ў Расіі Пецярбургскі універсітэт — і не на абы-які факультэт, а на юрыдычны. Пасля заканчэння яго служыў прысяжным паверным у Пружанах і Брэсце, і, паводле водгукаў калег і начальства, меў усе падставы для неблагой службовай кар'еры.

Мабыць, так усё і атрымалася б, калі б не пачаў малады юрыст усё больш скіроўваць свае погляды на палітыку, на жыццёвыя сітуацыі і рэаліі, што мяняліся тады, нібы ў калейдаскопе. Першая сусветная вайна, зацвердзіўшы нетрываласць палітычнага рэжыму царскага ўрада, выгнала ў бежанцы — на самыя вялікія чалавечыя пакуты — мільёны людзей, і найперш — з беларускіх зямель. Сярод выгнаннікаў з Бацькаўшчыны ў 1916 годзе аж но ў Туле апынуўся і Аляксандр Цвікевіч. Сярод такіх жа, як і сам, абяздоленых сусветнай бойняй землякоў-беларусаў ён распачынае актыўную грамадскую дзейнасць. Аляксандр Іванавіч працуе ў камітэце дапамогі ахвярам вайны, удзельнічае ў з'ездах бежанцаў.

1917 год стаў для Цвікевіча, як і для соцень іншых неспакойных душой і сэрцам людзей, вызначальным і паваротным ва ўласным лёсе. Аляксандр накіроўваецца ў Маскву, знаёміцца і збліжаецца з такімі ж змагарамі за людское шчасце Язэпам Дылам і Іосіфам Васілевічам, і яны засноўваюць Беларускую народную грамаду. Менавіта з яе мандатам ён трапляе на І Усебеларускі з'езд, які, паводле ягонага вобразнага выказвання, заклаў «першыя падваліны беларускай дзяржаўнасці».

Той з'езд, як вядома, не адно дзесяцігоддзе меў у нас неадназначную ацэнку і характарыстыку. Як удзельнік і адзін з асноўных дакладчыкаў (ён выступаў па пытанню аб становішчы бежанцаў), Цвікевіч адносіў да ягоных несумненных набыткаў наступнае: «Абвяшчаецца на беларускай зямлі рэспубліканскі лад, зазначаецца ў агульных рысах праграма чыннасці беларускай улады, намячаецца арганізацыя гэтай улады, патрэбу якой з'езд адчувае незвычайна ясна: на беларускай зямлі павінна быць улада беларускага народа...»

Ён напіша гэта ў 1921-м, у выдадзенай у Берліне кнізе «Адраджэнне Беларусі і Польшча». Цвяроза, памяркоўна і рэальна ацэніць Цвікевіч падзеі, што мелі месца ў гісторыі Бацькаўшчыны за тры гады да таго. Аб'ектыўна ахарактарызуе ён і дзейнасць першага ўрада Беларускай Народнай Рэспублікі — Народнага сакратарыята: «Пры надзвычайна цяжкіх варунках, без грошай, **без сувязі з народам** (падкрэслена мной. — **А. М.**), якую востра спыняла нямецкая акупацыя, гэты **ўрад, больш падобны на цень, чым на рэальную сілу,** пачынае сваю працу...»

Тым не менш, выразна бачачы і разумеючы раскладку палітычных сіл, магчымасцяў бакоў, што вялі адчайную барацьбу за ўладу, Цвікевіч усё ж звязвае свой лёс з кіруючымі коламі БНР. Вясной 1918 года Рада БНР накіроўвае яго ў Кіеў на чале «ўрадавай» дэлегацыі. Там разам са сваімі аднадумцамі Аляксандр Іванавіч адкрывае Беларускую гандлёвую палату, пачынае выданне газеты «Белорусское эхо». У тым жа 1918-м ён выпускае брашурку «Кароткі нарыс узнікнення Беларускай Народнай Рэспублікі», што стала першым больш-менш грунтоўным гістарычным творам пра барацьбу за беларускую дзяржаўнасць.

Менш чым праз год — вясной 1919-га — з дыпламатычнай місіяй БНР ён апынуўся ў Германіі. Убачыўшы, што становішча ў Беларусі і вакол яе немцам абсалютна незнаёмае, Аляксандр Іванавіч адразу ж выдае ў Берліне палітычны нарыс «Беларусь». Асаблівую ўвагу канцэнтруе ён на магчымых выніках падзелу нашай старонкі Расіяй і Польшчай на дзве часткі і далучэння іх да сябе. І довады дыпламата і гісторыка, на жаль, неўзабаве атрымалі рэальнае ўвасабленне... «Нацыянальна адзіны, культурна магутны народ здольны і кіраваць сабой...» Аднак такім народам беларусы тады, на вялікі жаль, не былі.

У нарысе «Беларусь» Цвікевіч, дарэчы, пісаў: «Багаты слаўным культурным мінулым, поўны маладых творчых сіл, якія ён да гэтага часу толькі часткамі аддаваў Маскве і Варшаве, беларускі народ, што гарыць энтузіязмам і верай у праватў сваёй справы, у хуткім часе дасць славянству і ўсяму свету яркія доказы свайго ўваскрэшання і прынясе на раскошны алтар чалавечай цывілізацыі плён свайго нацыянальнага генія, лепшыя кветкі свайго вызваленчага духу...» Толькі і гэта застаецца і сёння сапраўдным нацыянальным рамантызмам.

Ён верыў і хацеў аднаго: каб беларускі народ зажыў у рэшце рэшт свабодна, ва ўмовах свайго дзяржаўнага вызначэння. Такое хаценне ў народа, на яго думку, было, аднак, лічыў Цвікевіч, шырокія масы слаба верылі ў тое, што дасягненне гэтай свабоды магчымае... Сваімі творамі «Кароткі нарыс узнікнення Беларускай Народнай Рэспублікі», «Беларусь», «Адраджэнне Беларусі і Польшча», «Да пытання аб незалежнасці Беларусі», «Беларусь перад Генуэзскай канферэнцыяй», манаграфіямі «Погляд П. Бяссонава на беларускую справу» і «Западно-руссизм» ён імкнуўся ажывіць у народзе актыўныя стваральныя сілы, здольныя пабудаваць беларускую дзяржаўнасць, захаваць і адстаяць яе, выявіць і ўказаць аб'ектыўныя напрамкі, што будуць як спрыяць, так і перашкаджаць гэтаму працэсу.

У эміграцыйных урадах Беларускай Народнай Рэспублікі 1919—1925 гадоў ён быў прыкметнай і даволі ўплывовай фігурай. Антон Луцкевіч прызначае Аляксандра Цвікевіча міністрам юстыцыі, пазней ужо новы прэм'ер-міністр Вацлаў Ластоўскі даручае яму партфель міністра замежных спраў... Партфель, мабыць, і быў, а вось рэальнай аддачы ад спраў не адчувалася... Летам 1923 года, калі ўрад БНР перабазіраваўся ў Прагу, Ластоўскі застаўся ў Літве, атрымаў з пасады прэм'ера адстаўку і яе заняў ён, Аляксандр Іванавіч Цвікевіч. Такім чынам ён стаў апошнім кіраўніком урада БНР.

Праз два гады — у сярэдзіне 1925-га — ён канчаткова зразумее бессэнсоўнасць дзейнасці міфічнага ўрада за межамі Беларусі. У кастрычніку дзейнасць яго будзе спынена афіцыйна — на спецыяльна скліканай канферэнцыі ў Берліне. Мінск будзе прызнаны «адзіным цэнтрам нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння Беларусі», а многія з былых дзеячаў БНР прымуць запрашэнне кіраўніцтва Савецкай Беларусі пераехаць на сталае месца жыхарства і працы на Бацькаўшчыну. Так зробіць і Цвікевіч.

Ён зробіць выбар свядома, сумленна і шчыра. А вось з ім самім бальшавіцкія ўлады абыдуцца не па чалавечы жорстка, бязбожна. Крыху больш за пяць гадоў дазволяць Аляксандру Цвікевічу папрацаваць на карысць Айчыны: у народным камісарыяце фінансаў, таварыстве Чырвонага Крыжа і Паўмесяца, нарэшце — у Акадэміі навук... За першым арыштам адбудзецца высылка ў Сібір, за другім — самае жорсткае і бесчалавечае пакаранне: у сярэдзіне снежня 1937 года яго пад канвоем даставяць у Мінск, абвінавацяць у нацдэмакратызме і 30 снежня расстраляюць. Хутчэй за ўсё — у Курапатах!

У беларускую зорку — шчаслівую, вольную, такую самабытную і праведную — ён верыў шчыра і самааддана. Аддаў за гэта сваё жыццё. Дык хіба можна дазволіць Памяці забыцца пра такіх руплівцаў?!

Анатоль МЯСНІКОЎ, кандыдат гістарычных навук.

XVI чэмпіянат свету па футболу

Англічане ў жалобе, румыны — «на кані»

Зборная Румыніі стала шостай камандай, якая датэрмінова за тур да заканчэння папярэдняга этапа, вырашыла задачу выхаду ў 1/8 фіналу.

Відаць, меў рацыю румынскі свяшчэннік, які напярэдадні сусветнага першынства завёў у лагер Ангела Іарданеску «святую ваду», якая быццам бы павінна была прынесці поспех яго падначаленым. Пакуль прарочыя думкі святара спраўдзіліся: дзве гульні — дзве перамогі. Апошняя — над англічанамі 2:1. Цяпер брытанцам, каб прайсці далей, неабходна выйграць у калумбійцаў. Паражэнне англічан, на шчасце ўлад Тулузы, не суправаджалася скандальнымі прыгодамі балельшчыкаў, бо французы загадзя паклапаціліся аб гэтым: усе ўвесяляльныя ўстановы горада падчас правядзення матча Румынія — Англія і пасля яго заканчэння былі закрыты...

Учора пачаліся матчы трэцяга круга. Прайшло чатыры сустрэчы. Група «А»: Бразілія—Нарвегія, Шатландыя—Марока. У групе «В» вызначыліся пераможцы. Імі сталі італьянцы, якія перамаглі зборную Аўстрыі 2:1. Другое месца дасталася чылійцам. Яны згулялі ўнічыю 1:1 са зборнай Камеруна.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

ПОГЛЯД

Паслы з'ехалі — праблемы засталіся?

Пасля тэрміновага ад'езду на кансультацыі паслоў Францыі, Германіі, Італіі, Грэцыі, Вялікабрытаніі і Злучаных Штатаў Амерыкі ў Мінск паступіла паведамленне аб адкліканні пасла Балгарыі, Часовага Паверанага Японіі, пасол Турцыі з'ехала яшчэ раней, а пасол Літвы адбыў у водпуск «без указання даты вяртання»...

Пасля 17 чэрвеня ва ўсіх зацікаўленых асоб склалася ўражанне, што нарэшце дасягнуты ўзаемапрымальны кампраміс у гэтай зацяжной справе: рамонт пачынаўся, але паслы маглі заставацца падчас яго ў сваіх рэзідэнцыях, хаця ім былі абяцаны часам цяжкасці ў сувязі з адключэннем вады, электрычнасці і інш. Паслы атрымалі нават спецыяльныя пропускі ў пасёлак «Драздоў». У мінулую пятніцу ў рэзідэнцыях былі адключаны вада, электрычнасць, тэлефон, дарогі былі перакапаныя... Паследавалі рашучыя пратэсты з Бона, Лондана і іншых сталіц.

У Мінск павінны вярнуцца нашы паслы са сталіц краін Еўрасаюза. На думку ЕС, яны павінны будуць «перадаць у недвухсэнсоўных выказваннях адносіны ЕС да апошніх дзеянняў беларускіх уладаў». Еўрапейскі саюз гатовы аднавіць дыялог з урадам Рэспублікі Беларусь «толькі пры ўмове, што беларускія ўлады будуць з павагай ставіцца да Венскай канвенцыі і фундаментальных прынцыпаў, якія рэгулююць дыпламатычныя адносіны і дзейнасць прадстаўніцтваў». Пасол Беларусі ў ЗША В. Цапкала цяпер знаходзіцца ў Мінску, і, як зазначыў яго калега амерыканскі пасол Д. Спекхард, улады ЗША яго папросяць заставацца ў Мінску, «пакуль будуць працягвацца кансультацыі».

Замежныя паслы з відавочным сумам пакідалі Мінск, у прыватнасці Бернар Фасье прапанаваў на ганку брытанскага пасольства выпіць шампанскага за хуткае вяртанне. Некаторыя з паслоў мелі зваротныя білеты з непазначанай датай.

— Калі я ад'язджаў з Грузіі, Эдуард Шэварднадзе мне сказаў, што беларускі народ вельмі гасцінны. Я вельмі хачу вам сказаць, што мы ўсё яшчэ думаем, што Эдуард Амвросьевіч казаў праўду... Мы застаёмся сябрамі Беларусі і беларускага народа, і я вельмі спадзяюся, што мы зноў хутка будзем тут. Да хуткай сустрэчы, сябры!— так развітаўся ў аэрапорце французскі пасол Б. Фасье.

Відавочна, што падобнае імклівае развіццё падзей прынесла нямала напружанасці ў будынак беларускага МЗС. Яно ў той жа дзень распаўсюдзіла сваю заяву, якая публікавалася 23 чэрвеня. На наступны дзень удалося даведацца аб ацэнцы сітуацыі і перспектыў яе развіцця з боку міністра замежных спраў Беларусі Івана Антановіча. Той быў яўна расчараваны такім зыходам справы «Драздоў», але зусім не драматызаваў яе:

— Паслы з'ехалі для кансультацый з вялікай помпай, з шампанскім і выказалі надзею на тое, што яны вернуцца і пачнецца нармальны дыпламатычны дыялог. У нас жа няма неабходнасці адклікаць сваіх паслоў, і калі нехта з краін, дзе яны акрэдытаваныя, парэкамендуе ім з'ехаць пракансультавацца — мы не будзем пярэчыць. Пакуль жа ніхто з беларускіх паслоў не вярнуўся... Гэта не дыпламатычная практыка, гэта бытавая практыка, гэта паслы заключалі дагаворы аб арэндзе, гэта яны паднялі гэтае пытанне на ўзровень агульнаеўрапейскага скандалу. Мы ж з самага пачатку былі гатовыя да кампрамісу, мы пабудавалі ім дом, калі ж яны не хацелі яго, яны маглі здымаць жыллё як нашы дыпламаты, нарэшце, яны маглі пабудаваць жыллё. За 8 гадоў ні адна заходняя краіна не пабудавала ў нас ні будынка, ні кватэры... Але я, як міністр, не маю намеру займацца пытаннямі іх бытавога ўладкавання.

На пытанне аб магчымых санкцыях ЕС І. Антановіч зазначыў, што такія санкцыі ўжо ёсць: «Краіны ЕС не хочуць развіваць нармальныя адносіны. Яны не могуць дараваць нам наш рэферэндум. Гэта частка агульнай стратэгіі палітычнага ціску на нас і двайнога стандарту». Разам з тым І. Антановіч не дапускае магчымасці, што заходнія паслы зусім не вернуцца. На яго погляд, гэта быў бы зусім дзіўны варыянт, які сапраўды не мае аналагаў у сусветнай практыцы.

Такім чынам, пэўны перыяд стан адносінаў паміж Беларуссю і буйнейшымі краінамі свету будзе пагоршаным. Пытанне пакуль толькі ў тым, як доўга гэта працягнецца і якія падыходы будуць у вырашэнні канфліктнай сітуацыі. І. Антановіч падкрэсліў, што калі з Захаду паступяць прапановы аб сустрэчах з А. Лукашэнкам, прэзідэнт неадкладна будзе праінфармаваны.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	4.37	21.45	17.08
Віцебск –	4.19	21.44	17.25
Магілёў –	4.27	21.34	17.07
Гомель –	4.33	21.22	16.49
Гродна –	4.54	21.59	17.05
Брэст –	5.04	21.50	16.46

СЁННЯ

МЕСЯЦ

Маладзік 24 чэрвеня.
З 6.51 — 1-ыя месяцавыя суткі.
З 2.40 Месяц — у сузор'і Рака.

ІМЯНІНЫ

Пр. Варфаламея і Варнавы
К. Яна, Данута

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае надвор'е, часам дажджы, месцамі па Віцебскай, Мінскай і Магілёўскай абласцях — дажджы моцныя. Тэмпература паветра ў Гродне, Мінску, Віцебску, Магілёве — 13—15, Брэсце, Гомелі — 15—17 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак воблачна з праясненнямі, 25-га ўначы — месцамі, 26-га ўдзень — па паўночнаму ўсходу кароткачасовыя дажджы. У астатні час без ападкаў. Тэмпература 25-га ўначы — 5—10, па поўначы — 3—8, удзень — 15—20; 26-га ўначы — 3—8, удзень — 18—23 градусы цяпла.

Сядзіба

Выпуск № 21 (409)

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

Гэта шкодная фітафтора

У мінулым годзе на Беларусі быў вялікі неўраджай бульбы. Фітафтора знішчыла амаль усе плантацыі. Не атрымалі і паловы магчымага. Тады лета пачыналася дажджамі. Сёлета бывацам быць лепш. Канец мая і першая палова чэрвеня выдаліся спякотнымі. А гэта знізіла распаўсюджванне хваробы. Але цяпер сітуацыя змянілася. Разам з дажджамі на волю выйшлі і споры фітафторы. І мы іх разносім — на абутку, розных прыладах і г. д. Таму кожнаму селяніну і дачніку трэба быць гатовымі да барацьбы з гэтым каварным ворагам.

Апрацоўваць бульбу, памідоры, перцы, тытунь і іншыя паслёнавыя культуры. А яшчэ цыбулю і часнок. Яны хварэюць на несапраўдную мучністую расу.

Пра прэпараты скажам асобна. Неяк так атрымалася, што рэкамендацыі спецыялістаў процілеглыя. Напрыклад, указваюць, што на вядро вады трэба браць: 2, 5, 10, 20 г меднага купарасу. А на самай справе? Мы за тое, каб рыхтаваць 1-працэнтную бардоскую сумесь. А гэта на 100 грамаў меднага купарасу і нягашанай вапны на 10-літровае вядро.

Рыхтуюць састаў такім чынам: у пяці літрах цёплай вады (каля +45—50°) у эмаліраваным (шкляным, драўляным, пластмасавым) вядры разводзяць купарас; асобна ў 5 літрах — вапну. Памешваем. Пасля медны купарас, звычайна, выліваем у вапнавае малако. Цэдзім. Агульная маса — 10 літраў.

Правяраем, ці надзейна растварыўся купарас. Для гэтага ў гатовы раствор акунаем цвік. Калі праз 5 хвілін ён не пакрыецца медным налётам, усё добра. Бярэм апырскальнік — і за справу. Калі ж медзь аформілася цвік і яе зашмат, дадаём 10—15 г вапны і зноў правяраем.

Апырскванне праводзіць пад вечар па сухой паверхні лісцяў. Імкнуцца дастаць і ніжнія, нават той бок лісця, што хаваецца ад зямлі. Зразумела, на мачымасці зрываць і хворыя (пажаўцелі, з плямамі бура-жоўтага колеру). Адно вядро расходаваць на 1,5—2 соткі. Праз 7—10 дзён апрацоўку паўтараюць.

Ці можна выкарыстаць толькі медны купарас? Можна. Але яго браць 20 грамаў на вядро вады. Калі возьмем больш, то абпалім ліст. Вапна якраз нейтралізуе медзь.

Але адзін медны купарас нястойка трымаецца на лісцях. Раса, дождж змываюць яго. Таму на тое ж вядро з медным купарасам дадаць сталовую лыжку пральнага парашку (любога).

Што лепей — бардоская сумесь ці медны купарас, і пытаць няма чаго. Безумоўна, сумесь. У ёй саставе 100 г купарасу, і яна ў пяць разоў (!) больш дзейсная.

Цяпер ёсць новыя прэпараты — «тапаз», «скор», «аксіхом», іншыя. Яны надзвычай надзейныя. Асабліва добра апрацаваць цыбулю тапазам ці бардоскай сумессю. Апошняга на вядро вады браць 20 грамаў. Гэтым прэпаратам добра палівацца гладыёлусы (супраць грыбковых хвароб). Ім жа, калі вішні, і яблыні. Вішню, каб звесці да мінімуму страты ад какамікозу, а яблыні і грушы — ад паршы.

Бурачкі — бы мёд, а морква — што тыя цукеркачкі

Хто з нас праміне, скажам, чырвоны цыліндры морквы, у якім стрыжань толькі абазначаны, а ўся асобіна сакавітая і бышчэ свецішча! Ці бурачок, які, разрэж яго, пырскае чырвона-бардовым сокам? Такую прадукцыю ўсе і ёсць хочацца. У сырым (з градкі) выглядзе і прыгатаванай.

Морква і бурачкі вельмі патрабуюць фосфару, які займаюць вялікае месца ў іх харчаванні. Асабліва гэта патрэбна расліне ў першы перыяд, калі толькі расліна развіваецца. У першую чаргу дадаць тое, што расліна жадае. Іншая справа, дадаць, праблем няма: дажджы ўпілі ў глебу ці не двухмесячную норму, а расліна наўвярх не... Пачнём з буракоў. Гэта культура добра дадаць бор. Яна літаральна млее ад солі. Чым больш свяцце-солі, тым лепшы ён ласкавым кашыны, на які знача. Таму не хвалюйцеся, калі дастаткова бурачок з цвёнікі, а ён таму не, а гэта на трэба, нейкі гарканай.

Калі ўтварыцца карэнеплод, вельмі даражы мікраэлемента. А яны ў попеле. Лепш бярозавы попел, а наогул і з іншых парод. Па радку (5—7 см) і чакаць. На два паганных метры — шклянку. Яшчэ некалькі разоў трэба. Таму глебу выпаліць далікатнае — трэба, у якой кальцый і якой калій і надта многа.

Калі мы маем посуд, то пажадана той вадзіцай, у якой тлушчы і ім мікраэлементы, пасыпаць радочкі. А вясна вырашыць. Яшчэ нязнайма тое — на бурачкі гэта вельмі добра... Грыбы. Усё гэта — на бурачкую градку.

Няма нічога лепшага, рабіце нясті трэ — нешта падобнае на зялёныя чай. Кідайце ў бочку любую траву (нават крапіву, дзьмуханчыкі) і ляснае ўсё вадой. Праз тыдзень, а затым у выглядзе — тры дні пачнецца браджэнне. Яшчэ праз пару дзён «чай» гатовы. Ім паліваць пад корань. Густую масу пакладзіце ў кампост.

Па такому ж прынцыпу «гадуем» і моркву. Толькі ёй у большай ступені неабходныя арганіка (поўнасцю перапрэлы гной ці кампост) і ўрочныя долях — азот, фосфар і калій. З азотных найбольшы эфект дае салетра, а з калійных — хлорысты калій. Хлор угнуе небажаны ўсё цым караняплодам. Гэты мікраэлемент (хлор) надае кожнаму бурачку і кожнай морве прывабную форму і вялікую плошчу якасці.

Захаплюцца азотам нельга — 80 г салетры на 10 кв. метраў яркасці мякка для морвы.

Асобліва добра «працуе» фосфар на глінiстых глебах. У звязцы з азотам (фосфару — 120 г, салетры — 80 г на 10 кв. метраў) ён дае неверагодна вялікі эфект, добрыя дзеля падрыхтоўкі на памерах, без ідэй.

Морква і буракі маюць многа шкоднікаў. На моркву робіць набегі розныя мушкі, тлі, блошкі. Добры сродак — вапна і попел у роўных дозах. Імі пудрыць зямлю па расліні. Калі ўбачылі скручаныя лісцікі, апрацуйце пасевы «каратэ» ў дозе, звычайнай па тлушчы. Таксама вельмі нядрэнны аказаўся... Даламагае звычайная соль — шклянку (200 г) разводзяць у вядры вады і паліць зялёную градку, расходуючы вядро на два-тры паганных метры зямлі.

Калі выкарыстаць усё навальваецца на тля (скручаныя лісцікі). Даламагаюць кампрэпараты — «дэцыс», «інта-вір», «каратэ». Зноў звяртаюць — пакалечаныя пасевы. Яшчэ раз паўтараю, уся гэта на завяршэнні ўсё расліны. Гэта можна зрабіць праз месяц. Наогул, калі раз звернуцце на градкі — будзе пасклепенне лісце ў... пырскае.

Морква і буракі выкарыстоўваюць у свабодным саставе да 11 працэнтаў цукру. Хіба гэта не цукеркі? Ды мёд, які мы з задавальненнем з'ядаем.

ХАТНЯЯ АПТЭКА

Болі ў страўніку?

Калі ў вас болі ў страўніку (магчыма, ужо і язва страўніка ці дванаццаціперснай кішкі), можна выкарыстаць наступныя зборы траў:

1) Карані: алтэя, лакрычніку (солодкі), жывакосту (окопника) лекавага — кожнага па 20 г, траву чыстацелу — 10 г. Рэзаць адвар. Прымаюць па 2-3 шклянкі (400—600 г) на дзень да еды. Тэрмін — да месяца. Адвар спрыяе моцнаму загойванню язвы, змяншае ці ўвогуле здымае болі.

2) Плады фенхелю, корань алтэя, кветкі рамонку, корань лакрычніку (солодкі) — кожнага браць па 20 г. Гатаваць адвар. Прымаць вечарам па шклянцы (200 г), абавязкова ў цёплым выглядзе. Гэты рэцэпт скіраваны на прадухіленне запаленчых працэсаў. Ён мякка і нармалізуе работу страўніка.

Для палягшэння работы страўніка (адчуванне болі) і ўвогуле для лячэння язвы рэкамендуюць такі рэцэпт: насенне лёну, корань алтэя, трава стрэлкі (пастушьей сумкі), каранi аіру, вадзяны трава лінды — усё браць па 20 грамаў. Настой прымаюць па 100 г раніцай і вечарам перад ядой.

Напаўняем, што калі нельга выкарыстаць траву шакласкай сумкі, трэба ўзяць траву мятлічну. Усе кампаненты трэба змешваць. Пасля ўзяць адну лыжку ягадыю ў кіпень, ухладнавая вадой і шклянку кіпеню, настойваць, але ў цяпле, ці гэта, настойваць у... Для адвару і паставіць абавязкова ад прыгатавання ў 45 хвілін награвання і 45 — астуджэння. Для адвару (аднаго на 7 гадзін) раніцай «пакаваны» тэмпературы для навіслага і ... для адвару адварваў 30 і 10 хвілін. Награванне — 15 хвілін. Пасля хвалянне... таму таксама ў адзін лісцяў... цёплую.

Калі ж у вас ёсць урыкі, ды тыя альбо менш, чым трэба, ды далікатна гатаваўшы вадой да на 1:3 ... Падзяліць.

Перапіска з чытачамі

Веры НАБУКАВАЙ, Бабруйскі раён

Правільна сцвярджаеце: вялікія дажджы гэтаю ж ці шкодныя, як і іх адсутнасць. Цяпер глеба, што так багата насычана вадой, цяжка расліне. Калі вельмі падае калодзе ля радкоў ямкі, каб адвесці лішак вільгаці. Звычайна рукі на самых пасадах. І як толькі надвор'е... пакапавайце глебу, пакладзіце яе — каб расліны ... Ці гатаваць... Дажджы шкодныя, ды і расліны... Як раз і знішчаць... і далей.

А. Л. УРУБЛЕЎСКАЙ, Мёрскі раён

Ваша пісьмо з лісцікам грушы атрымалі. Загубіла гэты ліст парша — вельмі ярэ вораг яблынь і груш. Ваяваць трэба настойліва і паслядоўна. У перыяд, калі сад яшчэ і не ачомаўся ад зімовага сну (недзе ў красавіку), але тэмпература стала плюсавая, апрацаваць дрэвы нітрафенам. Гэта самы надзейны сродак, бо губіць і паршу, і шматлікіх поўзаючых і лятаючых ворагаў, іх кладкі. Летам (калі ападзе лішак завязі) апрацаваць дрэвы другі раз. Выкарыстаць бардоскую сумесь. А восенню, якраз пад лістападам, яблыні і грушы апрацаваць трэці раз (цяпер мачавінай — 500—700 г на вядро вады). Вядома, прыбраць трэба лістапад.

Хваробам спрыяюць вільготнае і халаднаватае надвор'е і наша абыякавасць, праціўнасць ім цяпло, сонечная пагода. Але вялікая доля залежыць ад нас.

Сяргею ГАЙДУКУ, г. Дзяржынск

Асобныя ягады суніц пачынаюць загніваць на гніёзне. Для гэтага дастаткова падкладаць пад іх пучкі саломы, стружкі, пілавіння. Нагрэта можна выкарыстаць і накрыць тое, што прыбярэце да ардыны вяну да ягад, а траву збіраць затым у ямы. Менавіта кантакт ягад з сырой зямлёй і ёсць прычына таго, што пачынаюць гнеці. Бывае, даламагае звычайная соль — іх пакладаюць вырашкі. Усё гэта будзе зніжаць траву гнілі. Гэта разлятаецца спосабаў гнілі.

Таму так настойліва рэкамендуецца мець дзве ёмістасці для збору ягад. У адну кладуцца здаровыя плады, у другую — хворыя. Чым больш старанна збяром хворыя ягады, тым будзе лепш.

Апрацоўваць пасадкі хімікатамі зараз нельга.

Збіраючы плады, мецім кусты, якія даюць найлепшы ўраджай. І толькі ад іх пазней будзем браць акаранёныя кусцікі маладых раслін. Калі заўважылі пустацветы, вырвіце ўвесь куст адразу.

Віншаванні

***Маргарыту Міронаўну ПАГОБУТ** і **Алесю Сяргееўну РЫМША** віншуем з днём нараджэння.*

Дзед Саша, баба Ганна, *в. Ліпкунцы Воранаўскага раёна.*

*Ад усяго сэрца віншуем з днём нараджэння любую мамачку **Ніну Віктараўну ДУБОВІК** з в. Якшыцы Бярэзінскага раёна. Жадаем моцнага здароўя і ўсяго самага-самага найлепшага.*

Насця, Саша.

*Шчырыя пажаданні здароўя, шчасця, дабрабыту, здзяйснення мараў работнікам дзіцячага сада г. п. Любча Навагрудскага раёна **Але Іванаўне АЛЯШКЕВІЧ** і **Раісе Уладзіміраўне ФЛЕЙЦЕ** з нагоды юбілею.*

Супрацоўнікі Любчанскага дзіцячага сада.

*Шчыра віншую з днём нараджэння вучонага аграномa саўгаса «Пратасаўшчына» **Ігара Івановіча КЯМКО** і зычу моцнага здароўя, светлага кахання, поспехаў у жыцці.*

Бекіш Андрэй, *в. Каменка.*

*Віншуем дарагога татачку, мужа і сына **Мікалая Мікалаевіча КОРШУНА** з днём нараджэння. Жадаем радасці, здароўя, поспехаў і доўгага шчаслівага жыцця.*

Родныя, *в. Ятра.*

*Сардэчна віншую з юбілеем **Віталя Мікалаевіча ФІЛОНАВА** з г. Слаўгарад. Жадаю, каб прыгожа і шчасліва пражыў яшчэ шмат гадоў, заставайся такім жа прыгожым, здаровым і каханым.*

Тамара.

*Сардэчна віншуем дарагую матулю **Людмілу Генадзьеўну РАШЧЫНСКУЮ** з г. Лагойска з днём нараджэння. Жадаем здароўя, удачы, цяпла, каб беды-нягоды згарэлі датла.*

Дзеці, муж, бацькі.

Наступны нумар газеты выйдзе ў пятніцу, 26 чэрвеня.

Купальскі вяночак.

Фота Васіля ЗЯНЬКО.

КРЫМІНАЛ

«Прышылі» за швейную машыну

Сям'я Аўраменкаў з Гомеля дала ў адной з мясцовых газет аб'яву: прадаём швейную машыну. Неўзабаве ў кватэры пачуўся тэлефонны званок, і мужчынскі голас паведаміў, што яго жонка праявіла цікавасць да ўказанай рэчы. У вызначаны час кліент не з'явіўся, і муж пайшоў на працу, адкуль пазваніў па тэлефоне і спытаўся, ці прыходзіў пакупнік. Пачакай, адказала жонка, вунь звоняць у дзверы, а ты тэлефонную трубку не кладзі.

Праз хвіліну-другую муж пачуў немы крык жонкі аб дапамозе і, здагадаўшыся, у чым справа, тут жа пазваніў па тэлефоне ў міліцыю, якая прыняла аператыўныя меры. Першымі на месца здарэння прыбылі сяржанты Сяргей Пінчук і Аляксандр Юлевіч, якія праязджалі ў той момант па суседняй вуліцы, а затым з'явіліся амонаўцы. Стук у дзверы кватэры нічога не даў, і тады сюды даставілі пажарную вышку.

Забойцам нічога не заставалася рабіць, як здацца. Імі аказаліся дваццацігадовыя муж і жонка Авяркровы, якія паспелі ўжо напакаваць рэчамі гаспадароў кватэры некалькі сумак і выклікаць таксі. На месцы здарэння былі знойдзены нож і тэлескапічная дубінка. Забойцы змешчаны ў следчы ізалятар.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Замест школьнай лавы — на лаву падсудных?..

Летнія канікулы, якія толькі што пачаліся, ставяць праблему занятасці на гэты перыяд падлеткаў. Для некаторых дзяцей школьная лаўка можа змяніцца на лаву падсудных, як сведчаць некаторыя факты.

Напачатку ў дзяжурную часць Столінскага РАУС звярнуўся па дапамогу жыхар Малдовы. Ён заявіў, што мінулай ноччу ў вёсцы Альшаны двое невядомых, пагражаючы паляўнічым ружжом, знялі з яго «Урала» нумарныя знакі і запатрабавалі за іх вяртанне 200 долараў ЗША. Пошукі злачынцаў нічога не далі. Здавалася, іх і след прастыў.

Затым у 3.05 у гэтую дзяжурную часць звярнуўся чарговы пацярпелы. Ім аказаўся шафёр МП Пінска. У гадзіну ночы ў той жа вёсцы да яго «МАЗа» падышлі двое незнаёмых маладых людзей, выстралілі па машыне з ружжа, пасля чаго адабралі ў сваёй ахвяры 200 долараў. Зноў выехаўшы ў вёску Альшаны, следчая група затрымала падазраваемых: 18-гадовага трактарыста, а з ім дваіх вучняў — 11-га і 10-га класа. У іх канфіскаваны дзве паляўнічыя стрэльбы. Следства высвятляе, дзейнічалі падазраваемыя папарна, або рабавалі разам.

Васіль НІКАЛАЕЎ.

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ...

«Касматыя» зоркі прыносяць бяду

У з'яўленні «касматых» зорак нашы далёкія продкі бачылі вестуноў волі Боскай, якія падаюць знак аб наступленні сумных часоў. Нават цяпер, у канцы XX стагоддзя, калі вучоныя склалі дастаткова поўнае ўяўленне пра прыроду касмічных падарожніц, людзі схільныя бачыць у з'яўленні камет нешта большае, чым проста чарговае набліжэнне да Сонца глыбы мёрзлага лёду.

Як лічыць вядомы астролаг Павел Глоба, пацвярджэннем небеспадстаўных цяжкіх прадчуванняў з'яўляецца вялікі сумны вопыт чалавецтва.

Па меркаванню астролага, каметы ўплываюць на лёсы асобных людзей і цэлых народаў. З гісторыі вядома, што гэтыя нябесныя целы з'яўляліся ў гады смерці многіх імператараў, каралёў. У прыватнасці, каметы з'яўляліся ў гады смерці рымскіх імператараў Гая Юлія Цэзара (44 г. да н. э.), Ціта Веспасіяна (79 г.), імператара Людовіка II (875 г.), французскага караля Генрыха I (1060 г.), англійскага караля Рычарда I (1198 г.), пап Інакенція IV (1254) і Урбана IV (1264 г.) і г. д. Павел Глоба лічыць, што гэты спіс з'яўляецца пераканаўчым пацвярджэннем слоў вядомага старажытнага ўрача і алхіміка Парацэльса, які казаў, што каметы пасылаюцца анёламі, каб папярэдзіць аб смерці.

У адрозненне ад іншых нябесных цел, напрыклад, планет, чыё ўздзеянне можна назваць фатальным, «касматыя» зоркі, што з'яўляюцца і прападаюць знянацку, рэзка мяняюць ход падзей. Таму і астролагі не могуць дакладна прадказаць варыянты наступстваў з'яўлення камет: адзін раз яны прыносяць эпідэміі, другі — патопы і неўраджаі.

Самай вядомай каметай стала камета Галея, або «зорка Палын». Трыццаць яе з'яўленняў за апошнія два з лішкам тысячагоддзі прынеслі жыхарам Зямлі шмат хваляванняў. Хрышчэнне Русі ў 988—989 гг., першы набег полаўцаў на Русь у 1066 г., канчатковы разгром Тэўтонскага ордэна і пераход яго ў васальную залежнасць ад Вялікага княства Літоўскага ў 1456 г., узыходжанне на рускі прастол Ілжэ-Дзмітрыя ў 1607 г., стралецкае паўстанне ў Маскве ў 1682 г., страшэнны пажар у Нью-Йорку ў 1835 г., рэвалюцыя ў Мексіцы, хваля стачак і дэманстрацый па ўсім свеце ў 1910 г. — гэта далёка не поўны пералік падзей у гады з'яўлення каметы Галея.

Але найважнейшым быў прыход гэтага нябеснага цела ў красавіку 1986 года, лічыць Павел Глоба. «Касматая» зорка азнаменавала распад Савецкага Саюза і ўсяго сацыялістычнага блока. Бліжэй за ўсё да Зямлі яна знаходзілася з 10 па 25 красавіка, 24 красавіка назіралася месяцавае зацьменне, а 26-га адбылася аварыя на Чарнобыльскай АЭС. Многія ўбачылі ў гэтай сумнай падзеі здзяйсненне апакаліптычных прароцтваў, бо «Чарнобыль» на ўкраінскай мове азначае палын. Гэтая бяда прадказана ў 8 главе «Адкрыцця» святога Іаана Багаслова:

«...Трэці Анёл пратрубіў, і ўпала з неба вялікая зорка, што гарэла падобна свяцільніку, і пала на трэцюю частку рэк і на крыніцы вод. Імя гэтай зорцы «Палын»; і трэцяя частка вод зрабілася палыном, і многія з людзей памерлі ад вод, таму што яны сталі горкія... І пашкоджана была трэцяя частка Сонца і трэцяя частка Месяца, і трэцяя частка зорак, так што зацьмілася трэцяя частка іх...»

Пакуль «касматыя» зоркі не патрывожаць Зямлю. Аднак папярэдненія іх наведванні Зямлі прымушаюць людзей адкрыць вочы і сэрцы, лічыць Павел Глоба.

Матэрыял прадстаўлены астралагічным цэнтрам «АРБА».

Каб шанаваць, любіць свой край — трэба ведаць яго

«Па зямлі, якая натхняла А. Міцкевіча», — так назвалі свой новы экскурсійны маршрут работнікі рэспубліканскага турыстычна-экскурсійнага вытворчага аб'яднання «Беларустурыст», у прыватнасці, яго Баранавіцкага і Гродзенскага бюро. Зразумела, маршрут прымеркаваны да 200-годдзя з дня нараджэння вялікага паэта, якое адзначалася нядаўна, і пралягае праз мясціны, звязаныя з яго імем, мясціны, дзе ён складаў свае вершы. Гэта хутар, дзе ён нарадзіўся, Туганавіцкі парк, возера Свіцязь... І, вядома ж, Навагрудак, у якім адкрыты музей Адама Міцкевіча.

— Каб шанаваць і любіць сваю радзіму, свой край, ганарыцца вялікімі людзьмі нашай зямлі, найперш трэба добра ведаць яе, — гаворыць генеральны дырэктар аб'яднання «Беларустурыст» Фёдар Салянік. — Маршрут па мясцінах Адама Міцкевіча, вядома ж, нямала расказвае людзям пра нашага знакамітага земляка.

— Разам з тым у нас нямала іншых, ужо добра асвоеных экскурсійных маршрутаў, якія пралеглі па памятных мясцінах Беларусі і, у прыватнасці, знаёмяць з архітэктурнымі помнікамі Міра і Нясвіжа, з Барысаглебскай царквой і Фарным касцёлам у Навагрудку, з Сафійскім саборам, Спаса-Ефрасіннеўскай царквой і Богаяўленскім манастыром у Полацку (дарэчы, у Сафійскім саборы ў Полацку можна паслухаць канцэрт арганнай музыкі), з ансамблем Жыровіцкага манастыра на Слонімшчыне... Гэтых мясцін у Беларусі нямала, ведайце іх. А каб ведаць — спачатку наведайце.

Мы запрашаем таксама наведаць маляўнічыя куткі нашай краіны ў Белавежы, Бярэзінскім запаведніку, на Браслаўскіх азёрах і, вядома ж, на возеры Нарач, якое нездарма называецца жамчужынай нашага краю.

Іван АЛЯКСАНДРАЎ.

КРЫМІНАЛ

НЕ СПАКУШАЙ

Пракурорам Шумілінскага раёна арыштаваны А. Ш., 1949 года нараджэння, майстар аднаго з ДРБУ Віцебска. Ён абвінавачваецца ў тым, што ў кабінеце памочніка пракурора раёна спрабаваў даць хабар у суме 200 долараў ЗША за змякчэнне пакарання свайму сыну.

Аляксей ТАРАНАЎ, начальнік прэс-цэнтра Пракуратуры Беларусі.

Ёсць чалавек — ёсць праблема. Няма чалавека — няма праблемы?

Вельмі шкадую, што не ўдалося напісаць пра творчасць выдатнага беларускага мастака Аляксандра Кішчанкі. Асоба гэта здавалася мне такой глыбокай, складанай, значнай і недаступнай, што я ўсё адкладвала сустрэчу з ім на потым, калі будзе больш часу падрыхтавацца да гутаркі. Але гэтае «потым» так і не наступіла. У росквіце сіл і таленту, на вяршыні славы магутны чалавек пайшоў з жыцця, пакінуўшы пасля сябе сотні жывапісных палотнаў, габеленаў, малюнкаў, акварэляў... Практычна ўся яго немалая творчая спадчына захоўваецца ў майстэрні на вуліцы Сурганава, 44, якую займаў разам з жонкай, таксама мастачкай Нінай Кухарэнка, што прымала непасрэдны ўдзел у выкананні славутых габеленаў Кішчанкі і вядомая як аўтар шэрагу манументальных работ — пано і скульптурных кампазіцый у грамадскіх будынках сталіцы.

Ніна Уладзіміраўна зрабіла ўсё магчымае, каб у Мінску прайшла вялікая пасмяротная выстава Аляксандра Кішчанкі. Пасля занялася сістэматызацыяй і афармленнем шматлікіх твораў, напісаных мастаком у ранейшыя гады і ў апошні час, калі майстар быў цяжка хворы.

Разумеючы, што справа гэта не на адзін месяц, Ніна Кухарэнка пайшла на прыём да міністра культуры Аляксандра Сасноўскага і папрасіла замацаваць за ёю ўсю майстэрню. Той палічыў абгрунтаванай просьбу ўдавы мастака. За яго подпісам на імя старшыні Беларускага Саюза мастакоў Генадзя Буралкіна быў адпраўлены афіцыйны ліст. У ім міністр культуры прасіў замацаваць за Нінай Кухарэнка ўсю майстэрню тэрмінам да пяці гадоў. Пэўна, улічваючы заслугі майстра і спадзеючыся, што гэтага часу хопіць на тое, каб найлепшым чынам абысціся з творчай спадчынай мастака.

Даведка.

Па існуючых у Саюзе мастакоў Беларусі няпісаных правілах пасля смерці члена саюза на працягу шасці месяцаў яго творчая майстэрня не можа быць пераразмеркавана. Па этычных меркаваннях.

Але вось паўгода пасля смерці мастака прайшлі. 10 чэрвеня г. г. Саюз мастакоў правёў чарговую Раду, на якой было разгледжана і пытанне з майстэрняй А. Кішчанкі і Н. Кухарэнка. Большасць прагаласавала за тое, каб «падсяліць» туды мастака В. Зінкевіча. Хаця напярэдадні пасяджэння Рады, быццам прадчуваючы яе вынік, Ніна Кухарэнка напісала ліст да членаў Рады. У ім яна прасіла толькі аднаго: у выпадку пераразмеркавання паловы майстэрні аддаць яе Тамары Кіршынай, з якой яны разам прымалі ўдзел у выкананні ўсіх кардонаў для габеленаў, зробленых Кішчанкам. Перад пасяджэннем Рады трапіў у Саюз мастакоў і ліст ад групы вядомых майстроў пэндзля — народных мастакоў Л. Шчамялёва, Г. Вашчанкі, В. Грамыкі і іншых, якія, разумеючы сітуацыю, падтрымлівалі просьбу Н. Кухарэнка.

Даведка.

Плошча майстэрні А. Кішчанкі і Н. Кухарэнка складае каля 100 квадратных метраў. Там рабіліся габелены вялікіх памераў.

Калі Ніна Кухарэнка даведалася аб рашэнні Рады, яна, як жанчына, проста расплакалася.

Недасведчаны ў мастацтве чалавек можа папракнуць мяне ў нейкіх асаблівых, прадузятых адносінах да спраў, што адбываюцца з майстэрняй Кішчанкі і Кухарэнка. Маўляў, такая вялізная майстэрня — аж 100 квадратных метраў! Якой бяды ў тым, каб падзяліцца плошчай з іншым чалавекам, што мае ў гэтым неабходнасць? А неабходнасць, нават вострая, існуе ў дадзены момант, як вядома, у многіх членаў творчага саюза. Усё гэта так! Але ў нашым канкрэтным выпадку якраз палову майстэрні займаюць творы мэтра Кішчанкі.

— Па маіх падліках, тут каля 500 работ, — кажа Ніна Уладзіміраўна. — Сярод іх некалькі вялікіх габеленаў, у тым ліку і самы вядомы (як у Беларусі, так і за яе межамі) «Габелен веку» памерам 19х14 метраў, вялікая колькасць фэрэскізаў, кардонаў.

Калі Ніна Кухарэнка пасля апошняй Рады Саюза мастакоў прывезла ў майстэрню старшыню саюза Генадзя Буралкіна, каб ён на свае вочы пабачыў, што робіцца ў майстэрні, той быў разгублены. І пасля нядоўгіх роздумаў вырашыў зноў паставіць пытанне з майстэрняй на новым пасяджэнні Рады.

Цікава ўсё ж, чаму агледзець майстэрню нельга было адразу, перад тым як увогуле ставіць пытанне аб падсяленні на пасяджэнні Рады? Творчыя людзі лічаць сябе асобамі далікатнымі, узвышанымі. А тут праяўлена элементарная нетактоўнасць, няўважлівасць і абыякавасць да праблем свайго ж калегі.

Ну і якая ж мараль з усёй гэтай гісторыі? А гісторыя, між іншым, не скончылася. На абарону Ніны Кухарэнка паднялася «цяжкая артылерыя» — вядомыя дзеячы нацыянальнай культуры адправілі ліст на імя віцэ-прэм'ера рэспублікі. Як мне здаецца, усё павінна скончыцца па справядлівасці. Але сама гэта абразлівая як для памяці мастака, чыя творчасць годна прэзентуе культуру нашага народа ў сусвеце, так і для яго сям'і сітуацыя вымушае задумацца. Бо атрымліваецца, што калі жыў і самаахвярна тварыў чалавек — яго паважалі, адзначалі дзяржаўнымі ўзнагародамі (А. Кішчанка — двойчы лаўрэат Дзяржаўнай прэміі), а калі не стала чалавека, то і спадчына яго духоўная нікому не патрэбная, акрамя сям'і. А сям'і што загадаеце рабіць, калі няма дзе захоўваць творы? Нярэдка даводзіцца прадаваць прыватным калекцыянерам, у замежжа. Распаўзліся, растварыліся ў прасторы карціны выдатнага пейзажыста Віталя Цвіркі, многіх іншых адметных творцаў.

Што, напрыклад, сталася з карцінамі заўчасна загінуўшага мастака Міколы Селешчука? Ці змогуць гледачы калі-небудзь убачыць больш-менш поўны збор яго твораў?

Старшыня Саюза мастакоў Беларусі Генадзь Буралкін лічыць, што лёс творчай спадчыны мастакоў павінен хваляваць у першую чаргу дзяржаву.

Дзяржава, праўда, выконвае пэўны рытуал. Пастановай урада на доме, дзе жыў А. Кішчанка, будзе з цягам часу мемарыяльная дошка, на магіле — помнік. Адразу пасля смерці таго ці іншага аўтара ажыццяўляюцца дзяржаўныя закупкі яго твораў. Зроблены яны былі і ў нашым выпадку. Як сказалі мне ў Саюзе мастакоў, «Габелен веку» быў ацэнены ў глабальную суму — 100 тысяч долараў. Праўда, незразумела, чаму гэты выдатны твор і цяпер знаходзіцца ў майстэрні.

Лёсам астатніх твораў — каля 500 адзінак — у далейшым будзе распараджацца жонка Аляксандра Кішчанкі. Яна кажа, што хацела б усё гэта захаваць для Беларусі, для будучага музея габелена. А таму здымаць з сябе адказнасць за лёс творчай спадчыны А. Кішчанкі дзяржава проста не мае права.

— Пытанне аб творчай спадчыне мастакоў надзвычай складанае, — пракаменціраваў намеснік міністра культуры Валерый Гедройц. — Мы, дарэчы, абмяркоўвалі з Генадзем Буралкіным магчымасць размясціць у музеі Заіра Азгура, у адным з пакояў, экспазіцыю твораў Кішчанкі. Праўда, я не ўпэўнены, што такі крок будзе правільным. Трэба неяк шукаць выйсце. Але ж становішча з музейнымі плошчамі ў Мінску вельмі і вельмі складанае. Экспертная камісія Міністэрства культуры будзе абмяркоўваць сітуацыю, якая склалася з творчай спадчынай Аляксандра Кішчанкі.

Вось такая рэальная карціна. Ведаюць пра існуючую сітуацыю на ўсіх узроўнях улады, у інстытуце праблем культуры. Але якім чынам яе вырашыць — не ведае ніхто. Што думаюць аб гэтай праблеме ў нашым грамадстве? Хацелася б ведаць вашу думку, паважаныя суайчыннікі.

Таццяна АНТОНАВА.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Магілёве — 31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98. ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by. http://www.zvyazda-daily.minsk.by.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 85 556. Індэкс 63850.
Зак. № 3777.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12